

UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI
FACULTATEA DE ISTORIE
ȘCOALA DOCTORALĂ

**MIȘCĂRI DE POPULAȚIE DIN TRANSILVANIA ÎN
MOLDOVA ÎN A DOUA JUMĂTATE A SEC. AL XVIII-LEA ȘI
PRIMA JUMĂTATE A SEC. AL XIX-LEA:
ȚINUTURILE ROMAN ȘI NEAMȚ**

-Rezumat-

Coordonator științific:
Prof. univ. dr. Laurențiu Rădvan

Doctorand:
Andrada Râpa (căs. Diaconu)

Iași, 2021

CUPRINS

LISTA ABREVIERILOR	3
INTRODUCERE	7
I. Transilvania și Moldova. Cadrul politic și evoluția societății locale	20
II. Ipostaze ale mișcărilor de populație din Transilvania în Moldova	44
1. Caracteristici generale și particularități	46
2. Cauze	60
3. Legislație	74
4. Elemente ale migrației: drumuri, trecători și graniță	89
5. Preocupări economice	113
III. Transilvăneni în ținuturile Roman și Neamț	142
1. Ținuturile Roman și Neamț - evoluție și administrație	143
2. Date statistice	152
3. Transilvăneni stabiliți în ținutul Roman	166
4. Transilvăneni stabiliți în ținutul Neamț	199
5. Aspecte fiscale	217
6. Viața după emigrare	239
CONCLUZII	255
BIBLIOGRAFIE	257
ANEXE (I-LXIII)	292

În lucrarea de față de propunem să investigăm aspecte ale mișcării de populație din Transilvania în Moldova în perioada cuprinsă de a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și prima parte a veacului al XIX-lea. Vom pune accent nu doar pe deslușirea resorturilor care au stat la baza mișcării de oameni dintr-o regiune în alta, dar și pe specificul instalării acestora în cele două ținuturi ale Moldovei, Roman și Neamț.

Alături de circulația grupurilor umane în interiorul provinciilor locuite de români, pe care o socotim mișcare internă, un fenomen demografic important petrecut în secolele XVIII-XIX îl constituie trecerile de populație dintr-o provincie românească în alta. În vreme ce migrațiile s-au desfășurat ca deplasări în masă a unor populații de pe un teritoriu pe altul, mișcările de populație au cuprins grupuri restrânse de persoane care, indiferent de etnie, vârstă, sex ori profesie, au fost determinate de anumiți factori să se stabilească în alt loc. În principal, cauzele cunoscute au fost probleme de natură economică, politică, socială și confesională care au contribuit la înrăutățirea situației celor plecați din propria țară, dar trebuie avute în vedere și politicile de protecție și sprijin prin care unii suverani, intenționând să atragă specialiști sau forță de muncă, au stimulat mișcările de tranzitare parțial și în mod controlat. Această circulație, văzută și ca interromânească, în care Transilvania a furnizat cel mai important contingent de imigranți, este generată de diferite cauze locale: sărăcia, fiscalitatea ridicată, rigorile militare introduse în zona grănicerească, discriminarea confesională, calamitățile naturale, epidemiile și războaiele - agravate de factori externi uneori greu de anticipat, altele imposibil de controlat.

Cercetarea noastră s-a concentrat asupra circulației umane din Transilvania în Moldova, două provincii românești separate de hotarul carpatic, una sub administrație austriacă, iar alta aflată sub dominație otomană. Prin caracterul particular al surselor cercetate și metodelor specifice de tratare sau analiză, acest capitol de istorie demografică este mai bine documentat din secolul al XVIII-lea când numeroși români, dar și maghiari, sași sau secui, au emigrat în Moldova. Aici, au căpătat statutul de *bejenari*, fiind așezați în așa-numitele *slobozii* și locuite de *ungureni* unde beneficiau de scutiri de dări pe termen limitat.

Pornind de la cadrul general de desfășurare a acestui fenomen demografic complex în secolele XVIII-XIX, cazul transilvănenilor care au tranzitat hotarul în număr mare, stabilindu-se temporar sau definitiv în Moldova, prezintă pentru noi un interes special a cărei documentare este asigurată de izvoare inedite privitoare la străinii stabiliți în ținuturile Roman și Neamț, unele

izvoare edite și numeroase lucrările care ating diverse compartimente ale temei. Reconstituirea principalelor coordonate ale fenomenelor demografice din Transilvania și Moldova în perioada temporală avută în vedere impune utilizarea unor categorii cât mai largi de izvoare care, potrivit unei judecăți istorice pertinente, trebuie coroborate cu alte informații certe.

Fondurile și colecțiile de documente, păstrate în special în Arhivele Naționale Iași, din care am consultat 89 dosare, ne-au furnizat un volum consistent de date despre: supușii străini (nume, loc de origine și ocupație), schimbul de mărfuri (cantități și prețuri), numărul locuitorilor din ținuturi, stările negustorilor și treptele meșteșugarilor din ținuturi, diferite corespondențe, spre exemplu dintre Departamentul din Lăuntru și Isprăvnicia ținutului Roman sau Neamț. Dintre acestea, mai generoase sunt informațiile de ordin fiscal, spre deosebire de cele referitoare la trecerile vamale.

Lucrarea valorifică, inclusiv în anexe, numeroase izvoare istorice, din care o categorie specială o alcătuiesc colecțiile de documente, recensămintele oficiale ale populației întocmite de autorități pentru înregistrarea numărului contribuabililor și unele surse cartografice.

În general, se poate aprecia că literatura istorică privind circulația umană din Transilvania în Moldova în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și prima parte a următorului este destul de vastă, de la editarea izvoarelor istorice la abordarea unor subiecte cu o largă gamă tematică care au asigurat demografiei statutul de știință socială în România. Ne-au interesat, în mod special, acele contribuții care: au deschis calea spre o cercetare conceptuală a demografiei (Vladimir Trebici), au îmbinat teoria cu exemplificarea ei propriu-zisă pe teritoriul românesc (Ion Ghinoiu), au abordat procesele demografice pe baza conceptelor de informație, metodă, analiză și prognoză (Mihai Țarcă).

Subliniem, totodată, aportul unor istorici care au pus în evidență: legăturile dintre mișcările demografice și diferitele evenimente petrecute de-a lungul timpului (Ștefan Ștefănescu), triplarea numărului populației din Moldova în prima jumătate a secolului al XIX-lea, proces determinat de crearea unui spațiu de viață mai curat și de relaxarea sistemului fiscal (Ecaterina Negruți), situația supușilor străini în Moldova pe baza catagrafiilor cunoscute (Stela Mărieș și Silviu Văcaru), rațiunile și tehnica de înregistrare a populației în Moldova la mijlocul secolului al XVIII-lea (G. Retegan), în 1808 (Corneliu Istrati), apoi în 1820 și 1825 (Gheorghe Ungureanu).

În același cadru se înscriu și unele cercetări cu privire la: numărul, răspândirea geografică și densitatea populației din ținuturile dintre Carpați și Siret (Vasile Băican), impactul epidemiilor (Gheorghe Brătescu, Ioan Bolovan), mobilitatea populației ardeleni, ca amploare și ritmicitate (Vasile Nimigeanu), precum și factorii care au determinat în mod direct mișcarea umană (Alexandru Ungureanu).

De același interes particular s-au bucurat și studiile cu privire la: statistica populației din Transilvania care a migrat în Moldova (George Bogdan-Duică, Augustin Bunea, Cristu Negoescu, Virgil Ciobanu, Sabin Manuilă, Liviu Moldovan), aspectele socio-economice din Moldova, implicit ținuturile Roman și Neamț (A. D. Xenopol, Adriana Camariano-Cioran, Ioan Murariu, Nicolae Grigoraș, Dumitru Ciurea, Sergiu Columbeanu), păstoritul ardelenilor în Moldova (Ștefan Meteș, Andrei Veress, Romulus Vuia și Silviu Văcaru), dar și unele abordări din perspectivă lingvistică referitoare la categorii de toponime (C. Racoviță).

*

Din punct de vedere metodologic, am structurat lucrarea în trei capitole.

În prima parte, „Transilvania și Moldova. Cadrul politic și evoluția societății locale”, am analizat poziția Casei de Austria și a Imperiului Otoman în cadrul sistemului politic european, două puteri angajate în lupta pentru supremație în sud-estul continentului unde, după 1734, se face prezentă și Rusia. Secole la rând, tendințele expansioniste ale Austriei și Porții au făcut ca destinele a numeroase neamuri aflate alături la margini de imperii să se îndeplinească fără întrerupere. Pentru că vremurile de război mișcă doar hotarele, dar pot întrerupe legăturile firești dintre oameni, pacea asigură permanent contacte nemijlocite. Această imagine include și două regiuni istorice românești, ca zone de contacte și de interferențe culturale la frontiera dintre două imperii: Transilvania și Moldova. Trecutul fiecăreia arată diferențe notabile în evoluția statutului juridic, dar este evident că formele de cultură și de civilizație specifice etnicului majoritar au rămas asemănătoare. De la începutul secolului al XVIII-lea, aceste mutații au creat un cadru nou în care circulația umană s-a intensificat prin colonizări cu elemente din spațiul propriu, odată cu trecerea de populație dintr-o provincie, regiune sau țară în alta. În acest context, am tratat cadrul politic și evoluția societății locale din Transilvania și Moldova.

În al doilea capitol, „Ipostaze ale mișcărilor de populație din Transilvania în Moldova”, am urmărit unele aspecte ale fenomenului, precum: caracteristici generale și particularități, cauze, legislația din cele două provincii românești, elemente ale migrației- drumuri, trecători și

graniță sau preocupări economice ale imigranților. Am avut în atenție două aspecte principale de care au depins cauzele, direcția și amploarea fenomenului analizat: cadrul istoric din fiecare provincie particularizat de repartitia proprietății, structura economico-socială, problemele de ordin confesional și legăturile de cauzalitate dintre mișcările de populație și legislația din fiecare provincie, astfel că unele măsuri în plan fiscal, social, administrativ și confesional au determinat intensificarea ori reducerea plecărilor peste munți.

Fenomenul a cunoscut o veche tradiție care s-a perpetuat în timp și a luat amploare în epoca reformelor tereziene și a așezămintelor principilor fanarioți. Apoi, trebuie să ținem seama de contextul general în care Transilvania, sub administrație austriacă, și Moldova, sub regimul otoman, la care se adaugă protectoratul rusesc, au rămas două provincii de margine având hotarul comun, ceea ce a înlesnit un schimb intens și nemijlocit de populație.

Așadar, migrația din Transilvania, desfășurată și anterior, a căpătat amploare în secolul al XVIII-lea, intensificându-se spre mijlocul secolului al XIX-lea. Analizarea acestei evoluții evidențiază factori determinanți de ordin natural (cutremure, inundații, perioade de secetă), economic (fiscalitatea excesivă), social (preferința pentru un statut superior celui de iobag), politic (măsurile care au determinat starea de fapt a persoanelor) și confesional (persecuții de ordin religios). Trebuie subliniat că atunci când se vorbește despre cauzalitate, schimbul de populație dintre Transilvania și Moldova a cunoscut și un sens invers, un număr de moldoveni trecând Carpații. Străinii sosiți individual, în familie sau în grupuri, au urmărit dobândirea unor condiții mai bune de trai, stabilindu-se în localitățile existente sau formând așezări noi.

În epocă a existat o legătură de cauzalitate între mișcările de populație și legislația din fiecare provincie, astfel că unele măsuri în plan fiscal, social, administrativ și confesional au determinat intensificarea ori reducerea plecărilor peste munți. Odată cu adoptarea *Regulamentului Organic* în principatele române a fost creat cadrul juridic necesar împământării bejenarilor, pentru care autoritățile au emis instrucțiuni (*așezăminte*). Potrivit rezultatelor recensămintelor și catagrafiilor efectuate în Transilvania și Moldova, migrația intensă dintre cele două provincii a determinat schimbări în structura demografică, prin scăderea numărului populației din spațiul de origine și creșterea în arealul de primire.

Circulația umană între Transilvania și Moldova s-a desfășurat anevoios din cauza stricteții cu care erau păzite granițele, a restricțiilor impuse de sistemul vamal, a stării rudimentare în care se aflau drumurile și a pericolului reprezentat de tâlhari. Un factor relevant,

cu urmări benefice în plan demografic, l-a constituit păstoritul pendulatoriu prin trecerile sezoniere ale ciobanilor transilvăneni în Moldova unde pământeni i-au numit *bârsani*, *mărgineni* sau *țuțuieni*. De asemenea, unele avantaje economice au decurs și din stabilirea unui număr mare de negustori veniți în Moldova unde au găsit condiții potrivite activităților comerciale.

Al treilea capitol, „Transilvăneni în ținuturile Roman și Neamț”, reprezintă partea aplicată a lucrării, un „studiu de caz” în care, pornind de la date statistice cunoscute, este analizată situația noilor veniți alături de pământeni din ținuturile Roman, câmp flancat între două cursuri de apă, și Neamț, ca parte din zona de relief înaltă a Moldovei. Ne-au interesat aspecte legate de: evoluția și administrația celor două ținuturi, situația transilvănenilor ajunși în Roman și Neamț, aspectele și noutățile fiscale care au intervenit în sistemul spațiului primitor, cât și felul în care s-a derulat viața transilvănenilor după stabilirea în cele două ținuturi moldovenești.

Diferitele date statistice dovedesc faptul că în perioada cuprinsă de a doua jumătate a veacului al XVIII-lea și prima jumătate a secolului următor cei mai mulți dintre străinii stabiliți în Moldova au provenit din teritoriile aflate sub dominația Vienei. În intervalul de timp amintit s-au realizat recensăminte ale populației atât de către oficialii austrieci, îngrijorați de numărul în creștere al celor care alegeau să migreze peste graniță, dar și de oficialitățile din Moldova care încurajau primirea de populație în ideea creșterii numărului de locuitori. Datele statistice culese din diferite surse dovedesc faptul că migrația din Transilvania s-a petrecut în mod consecvent, cunoscând o pantă ascendentă în intervalul de timp urmărit în cadrul demersului nostru.

Pe baza informațiilor excerptate din felurite surse, am remarcat că în istoria Țării Moldovei, cele două unități administrativ-teritoriale Roman și Neamț dobândesc unele trăsături particulare. Pentru ambele ținuturi, prima atestare documentară datează la sfârșitul secolului al XIV-lea, dar pentru secolele XVIII-XIX, când vorbim de numărul celor veniți din Transilvania, primul menționat se afla pe locul secund, al doilea pe ultimul loc dintre ținuturile situate între Carpați și Siret.

Din punct de vedere demografic, criteriul numeric permite o investigație distinctă pentru cele două ținuturi amintite unde, în mod cert, cei mai mulți transilvăneni veniți au determinat o serie de schimbări majore în spațiul de primire. Spre exemplu, creșterea numărului locuitorilor din întreg ținutul Roman, în perioada cuprinsă de a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și prima jumătate a următorului veac, s-a datorat sporirii numărului străinilor sosiți, dintre care

supușii austrieci au reprezentat o pondere însemnată, potrivit datelor consemnate în Catagrafii. Actele oficiale, în care includem și evidențele de la granițe, deși nu acoperă întreaga perioadă ce ne stă în atenție, dovedesc constanța fenomenului de migrație către Moldova. Interpretarea lor ne-a permis conturarea diferitelor aspecte legate de viața supușilor străini din Roman. Unele surse, precum Catagrafia sudiiților din 1824-1825, au dezvăluit vârsta noilor veniți, moda adoptată, pregătirea profesională, activitățile pe care aceștia le-au întreprins sau originea supușilor străini, dintre care cei austrieci au reprezentat 69% din total.

În cazul mobilității regionale, faptul că au existat persoane care au revenit periodic la Roman dovedește că aceștia au găsit aici un loc propice pentru a trăi și a se dezvolta. Cazurile care s-au înscris în acest scenariu au fost mai ales cele în care oamenii veniți de peste munți au practicat negustoria, participând activ la schimbul de mărfuri dintre Roman și diferitele orașe ale Transilvaniei, de cele mai multe ori cu Brașovul. În acest fel s-a perpetuat o legătură strânsă între cele două provincii vecine despărțite de Carpați.

Din studiul general al circulației umane reiese că în Moldova s-au stabilit de peste munți deopotrivă agricultori, meșteri, negustori, medici și intelectuali, aceștia continuând să își desfășoare activitățile specifice și în spațiul primitiv. Pentru o mai mare siguranță, precizăm că în veacul al XVIII-lea, majoritatea celor stabiliți în ținuturile moldovenești se ocupau cu agricultura, pentru ca la începutul secolului următor aproximativ 82% din străini să îmbrățișeze ocupații din domeniul comerțului sau diverse meșteșuguri, orientându-se spre zonele urbane care promiteau condiții de viață mai bune.

Fiscalitatea, ca mijloc de procurare a veniturilor statului, se exercită printr-o mare diversitate de impozite și taxe. Cele mai vechi surse financiare au fost dijmele, inițial luate ca impozit fix în natură pe produsele pământului, dar înlocuite ulterior prin dări variate pe fiecare produs ori serviciu (goștină, deseatină, oierit, prisăcărit, vădrărit, pogonărit, fumărit sau văcărit). Impozitul propriu-zis a fost birul, sau impozitul personal („capitația”). Din punct de vedere juridic, fiscalitatea constituie un sistem de acte normative referitoare la stabilirea și perceperea impozitelor și taxelor de la contribuabili.

Principii fanarioți din Moldova și Țara Românească au instrumentat fiscalitatea în folosul personal, preocuparea principală fiind asigurarea surselor de venit printr-o mai bună evidență și lărgirea masei contribuabililor odată cu extinderea cerințelor fiscale, chiar și în cazul boierilor. De rezolvarea sarcinilor fiscale depindea achitarea datoriilor contractate la cămătarii străini, plata

tributului și a altor sarcini pecuniare către Poartă și acumularea de venituri care să-i asigure principelui traiul în caz de mazilire, ceea ce făcea din politica fiscală principala componentă a programului de administrație. Regimul fiscal al supușilor străini din ținuturile Moldovei a fost unul complicat, atât ca structură cât și în funcționare, chiar dacă curentul modernității – accentuat și de introducerea *Regulamentului Organic* – a încercat o relaxare a sa. Dovadă în acest sens sunt taxele individuale plătite în perioada cuprinsă de a doua parte a veacului al XVIII-lea și prima parte a secolului al XIX-lea, atât de populația autohtonă, cât și de noii veniți.

Cu toate că domnii Moldovei au susținut primirea celor ce veneau din teritoriile coroanei austriece, aspect dovedit în special de acordarea scutirilor financiare pentru o perioadă de timp limitată, au existat și situații în care noii veniți s-au arătat nemulțumiți și au formulat plângeri în acest sens, acuzând mai ales modul defectuos prin care s-au strâns dările. Astfel de reclamații s-au înaintat atât de către transilvănenii stabiliți în Roman, cât și în Neamț. Cu toate că noii veniți și autohtonii au colaborat în mod fericit în majoritatea cazurilor, au existat și excepții, cele mai multe cu privire la refuzul sau neimplicarea în strângerea taxelor.

Transilvănenii au ales să se îndrepte spre cele două ținuturi în primul rând datorită poziționării întrucât drumul ce lega locul de origine de spațiul primitor era mai ușor de parcurs, cu eforturi reduse și costuri scăzute. Ținutul Neamțului, situat la granița dintre cele două provincii, a fost preferat de oierii transilvănenii care și-au condus turmele spre pășunile întinse de peste munți.

Viața transilvănenilor după emigrare a stat sub semnul căutării permanente, al integrării printre autohtoni, al tranzitării spațiale determinate de motive specifice. Dislocarea elementului demografic transilvănean a cauzat mutații atât în spațiul de origine, cât și în cel primitor. Cu toate acestea, tranzităriile repetate între cele două provincii au asigurat, o dată în plus, menținerea legăturilor dintre românii aflați de-o parte și de alta a Carpaților.

Așadar, pe baza materialului bibliografic consultat și a informațiilor extrase din fondul arhivistic național se pot înțelege amploarea, durata și urmările fenomenului economic și demografic, evidențiat atât de schimburile de mărfuri, constant și pe rute frecventate regulat, cât și de exodul determinat de problemele sociale și confesionale, produs în valuri și pe rute ocolitoare, frecventate ocazional. Am demonstrat faptul că în cele două unități administrativ-teritoriale din Moldova s-au stabilit străini care au participat la dezvoltarea zonei. Amplasamentul geografic, spațiul suficient, terenurile agricole disponibile sau atitudinea

favorabilă a domnilor au încurajat așezarea străinilor, cel puțin provizoriu, în cele două ținuturi. Cei care au rămas în ținut pentru un timp îndelungat, dar și familiile mixte întemeiate cu localnici, sunt o dovadă a integrării noilor veniți în cadrul societății locale.

Lucrarea este însoțită de o Bibliografia generală cu 540 de titluri și 89 dosare din fonduri de arhive și 63 de anexe alcătuite din hărți, planșe și grafice prin care am valorificat sursele disponibile.

Sperăm că prin cercetarea de față am clarificat mai multe aspecte ce țin de mișcarea de populație ce a caracterizat spațiul românesc în perioada cuprinsă de a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și prima parte a următorului, cu accent pe situația din ținuturile Roman și Neamț.

BIBLIOGRAFIE

I. Izvoare istorice

A. INEDITE

- FONDURI ȘI COLECȚII DE ARHIVE

ANIași, fond Colecția „Litere Gheorghe Asachi”, dosar T/21.

ANIași, fond Divanul Domnesc, dosar 129/1851; dosar 136/1852.

ANIași, fond Isprăvnicia Neamț, dosar 109/1829; dosar 175/1830; dosar 257/1831; dosar 309/1831; dosar 303/1832; dosar 394/1832; dosar 155/1834; dosar 470/1852; dosar 537/1834; dosar 545/1834; dosar 558/1834; dosar 840/1836; dosar 939/1836.

ANIași, fond Isprăvnicia Roman, dosar 106/1840; dosar 124/1833; dosar 148/1842; dosar 174/1843; dosar 194/1844; dosar 124/1833; dosar 740/1833; dosar 762/1834; dosar 202/1836; dosar 216/1837; dosar 51/1838; dosar 233/1838; dosar 871/1840; dosar 195/1844; dosar 207/1845; dosar 212/1845; dosar 218/1845; dosar 241/1846; dosar 262/1847; dosar 294/1848; dosar 331/1849.

ANIași, fond Miliția Pământească, dosar 25/1846; dosar 59/1845; dosar 111/1843; dosar 25/1846; dosar 34/1845; dosar 35/1846; dosar 37/1846; dosar 42/1846; dosar 44/1846; dosar 59/1845.

ANIași, fond Ministerul de Interne, dosar 1323/1841; dosar 1816/1842; dosar 1825/1842; dosar 1921/1842; dosar 2180/1842; dosar 2187/1842; dosar 3610/1843; dosar 4363/1843; dosar 11062/1847; dosar 13811/1848; dosar 15433/1849; dosar 15902/1849; dosar 16227/1849; dosar 16418/1849; dosar 17116/1849; dosar 15902/1849; dosar 28249/1853;

ANIași, fond Secretariatul de Stat al Moldovei, dosar 67/1832;

ANIași, fond Visteria Moldovei, dosar 2/1824;

ANIași, fond Visteria Moldovei, dosar 121/1830; dosar 108/1832; dosar 303/1832; dosar 340/1832; dosar 478/1832; dosar 510/1832; dosar 30/1839; dosar 32/1840; dosar 1323/1841; dosar 1816/1842; dosar 1819/1842; dosar 1825/1842; dosar 1921/1842; dosar 2178/1842; dosar 2180/1842; dosar 3610/1843; dosar 4363/1843; dosar 4/1845; dosar 47/1846; dosar 15/1848; dosar 11/1849; dosar 321/1851; dosar 426/1851; dosar 142/1852; dosar 85/1856.

B. EDITE

- Actele judiciare din Țara Românească 1775-1781* (ed. Ghorghe Cronț, Alexandru Constantinescu, Anicuța Popescu), București, Editura Academiei, 1973.
- Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului, vol. V, 1701-1720* (ediție îngrijită de Veronica Vasilescu, Doina Duca-Tincuțescu), București, 1974.
- Catalogul documentelor turcești, I-II* (întocmit de Mihai Guboglu), București, DGAS, 1960-1965.
- Condica lui Mavrocordat, vol. I-III* (ed. Corneliu Istrati), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2008.
- Condica Visteriei Moldovei din anul 1803* (ed. Corneliu Istrati) Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2010.
- Cronica Ghiculeștilor. Istoria Moldovei între anii 1695-1754* (ed. Nestor Camariano și Ariadna Camariano-Cioran), București, Editura Academiei, 1965.
- Documente privitoare la istoria economică a României. Orașe și târguri 1776-1861, seria A, vol. II: Moldova* (ed. Gh. Ungureanu, Gh. Dăscălescu, M. Gheorghiu, Gh. Robu), București, Editura Arhivelor Statului, 1960.
- Moldova în epoca feudalismului, vol. VII, Recensămintele populației Moldovei din anii 1772-1773 și 1774*. Partea 1, ediție îngrijită de Dimitriev Pavel și Pavel Sovetov, Chișinău, Editura Știința, 1975; vol. VIII, *Documente moldovenești din secolul al XVIII-lea (1711-1750). Cărți domnești și zapise*; vol. IX, *Documente privitoare la istoria Țării Moldovei în secolul al XVIII-lea (1751-1754). Cărți domnești și zapise*, ediție îngrijită de Larisa Svetlicinai, Chișinău, Editura Civitas, 2004.
- Österreichische Staatsverträge. Fürstentums Siebenbürgen (1526-1690)*. Bearbeitet Roderich Gooss, Wien, 1911.
- Recensământul din 1850, 1857. Transilvania* (ediții îngrijite de Traian Rotariu), București, 1996–1999.
- Regulamentele Organice ale Valahiei și Moldovei. I: Textele puse în aplicare de la 1 iulie 1832 în Valahia și de la 1 ianuarie 1832 în Moldova* (ed. Paul Negulescu și George Alexianu), București, 1944.
- Regulamentul Organic al Moldovei* (ed. Dumitru Vitcu, Gabriel Bădărău, Corneliu Istrati), Iași, Editura Junimea, 2005.

Sămile Visteriei Țării Moldovei, vol. I (1763-1784), vol. II (1786-1798), vol. III (1805-1826) (ediții îngrijite de Ioan Caproșu), Iași, Editura Casa Editorială Demiurg, 2010-2011.

Donat, Ion; Papacostea, Șerban, *Ținuturile dintre Carpați și Siret într-o descriere austriacă de la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, Brăila, Muzeul Brăilei „Carol I” – Editura Istros, 2005.

Feneșan, Costin, *Izvoare de demografie istorică*, vol. I, *Transilvania. Secolul al XVIII-lea*, București, DGAS, 1986.

Furnică, Dumitru, *Din trecutul românesc al Brașovului. Documente comerciale 1741-1860*, București, 1937.

Idem, *Documente privitoare la comerțul românesc (1473-1868)*, București, 1931.

Ghibănescu, Gheorghe, *Catastihul Vămilei Moldovei (1765)*, în „Ioan Neculce”, an I, fasc. 2, 1922, p. 193-239.

Idem, *Sama visteriei Moldovei din 1763 (iunie-decembrie)*, în „Ioan Neculce”, fasc. 5, 1925, p. 70-121.

Idem, *Sămile visteriei Moldovei pe 1764*, seria a II-a, în „Ioan Neculce”, fasc. 9, 1931-1933, p. 41-62.

Iorga, Nicolae, *Studii și documente privitoare la istoria românilor*, I-II, București, 1901-1903.

Idem, *Acte românești din Ardeal privitoare în cea mai mare parte la legăturile secuilor cu Moldova*, București, 1916.

Idem, *Documente românești din arhivele Bistriței (scrisori domnești și scrisori private)*, I, București, 1899.

Mihordea, Vasile; Constantinescu, Ioana; Istrati, Corneliu, *Documente privind relațiile agrare în veacul al XVIII-lea*, vol. II: *Moldova*, București, Editura Academiei, 1966.

- INVENTARE DE DOCUMENTE

Îndrumător în Arhivele Statului din Iași, II, București, 1956.

Răduțiu, Aurel; Gyemant, Ladislau, *Repertoriul izvoarelor statistice privind Transilvania, 1690-1847*, București, Editura „Univers Enciclopedic”, 1995.

- IZVOARE NARATIVE: DESCRIERI DE CĂLĂTORIE

Călători străini despre Țările Române, vol. I-X, ediții îngrijite de Maria Holban, Maria M. Alexandrescu-Dresca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, București, Editura Științifică, 1968-2001.

Bezviconi, Gheorghe, *Călători ruși în Moldova și Muntenia*, București, 1947.

Grancea, Mihaela, *Călători străini prin Principatele Dunărene, Transilvania și Banat (1689-1789). Identitate și alteritate*, Sibiu, Editura Universității „Lucian Blaga”, 2002.

Panaitescu, Petre P., *Călători poloni în țările române*, București, Cultura Națională, 1930.

Pascu, George, *Călători străini în Moldova și Muntenia în secolul XVIII: Carra, Bauer și Struve*, Iași, 1940.

Vărzaru, Simona, *Prin Țările Române: călători străini în secolul al XIX-lea*, București, Editura Sport-Turism, 1984.

- RECENSĂMINTE ALE POPULAȚIEI

Catagrafia fiscală a Moldovei din anul 1831 (ed. Corneliu Istrati), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009.

Catagrafia fiscală a Moldovei din anul 1820 (ed. Corneliu Istrati), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2011.

Catagrafiile Vistieriei Moldovei (1820-1845), vol. I: *Ținutul Romanului*, partea 1 (1820), partea 2 (1832), partea 2: *Supliment-Târgul Romanului (1831)* (ed. Lucian-Valeriu Lefter, Silviu Văcaru, Mircea Ciubotaru), Iași, Editura Casa Editorială Demiurg Plus, 2013.

Tomescu, Constantin, N., *Catagrafia Basarabiei din 1817*, partea a II-a: *Catagrafia numerică din Moldova, Valahia și Basarabia din 1810*, Chișinău, 1927.

II. Izvoare arheologico-numismatice

Vîlcu, Aurel, *Moneda otomană în Țările Române în perioada 1687-1807*, Brăila, Muzeul Brăilei - Editura Istros, 2009.

III. Lucrări speciale

Alinescu, Cecilia; Pașa, Natalia, *Vechile drumuri moldovenești*, în „Anuarul Seminarului Geografic”, 1914-1915, p. 3-43.

Andea, Avram, *Habitat și populație în Transilvania secolului al XVIII-lea*, în *Civilizație medievală și modernă românească. Studii istorice*, ediție îngrijită de Nicolae Edroiu, Aurel Răduțiu, Pompiliu Teodor, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1985, p. 132-140.

Idem; Andea, Susana, *Despre acordarea statutului de indigen în Transilvania princiară (sec. XVI-XVII)*, în *Studia varia in honorem professoris Ștefan Ștefănescu octogenarii* (ed. Cristian Luca, Ionel Cîndea), București, Editura Academiei, 2009, p. 489-502.

- Idem; Răduțiu, Aurel; Edroiu, Nicolae, *Transilvania sub stăpânire habsburgică*, în *Istoria României. Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura „George Barițiu”, 1997, p. 647-744.
- Andronic, Alexandru, *Orașe moldovenești în secolul al XIV-lea în lumina celor mai vechi izvoare rusești*, în „Romanoslavica”, București, 1965, p. 203-218.
- Aurelianu, P. S., *Schițe asupra stării economice a României în secolul al XVIII-lea*, în *AARMSI*, seria I, III, 1881, p. 73-176.
- Ballagi, Aladár, *Ungurii în Moldova*, în „Buletin. Societatea Geografică Română”, 1888, p. 80-90.
- Balog, Iosif Marian, *Aspecte ale relației centru-periferie în modernizarea economică a Transilvaniei la mijlocul secolului al XIX-lea (1850-1867)*, în *Centru și periferie* (coord. Corneliu Gaiu și Horațiu Bodale), Cluj-Napoca, Editura Accent, 2004, p. 212-224.
- Idem, *Înalta birocrație austriacă din Transilvania și rolul ei modernizator la mijlocul veacului al XIX-lea*, în *AIIC*, XLVII, 2008, p. 95–105.
- Idem, *Politica fiscală a Vienei în Transilvania la mijlocul secolului al XIX-lea: între centralism birocratic și modernizare regională*, în *Opțiuni politice la popoarele central-est europene în secolul al XIX-lea. Studii* (coord. Teodor Pavel), Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2006, p. 212-240.
- Idem; Mádly, Loránd, *Eforturile de modernizare economică și redresare financiară a Imperiului Austriac în anii 1853-1854: împrumutul intern pe bază de sub-scriptiuni publice din 1854 și rolul Transilvaniei*, în *Studia-Cluj*, nr. 1-2, 2003, p. 107-120.
- Barițiu, G., *Naturalizația în Țara Românească și Moldova*, în „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, Brașov, nr. 30, 1840, p. 233-237.
- Idem, *Colonizație*, în „Gazeta de Transilvania”, Brașov, nr. 7-8, 1845, p. 25-26; 29-30.
- Idem, *Date statistice despre comerțul Transilvaniei cu România*, în „Transilvania”, Brașov, III, 1873, p. 33-34.
- Basarab, Mircea; Bel, Valer; Bizau, Ioan; Leb, Ioan Vasile, *Toleranță și conviețuire în Transilvania secolelor XVII-XIX*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2001.
- Báthory, Ludovic; Csucsuj, István, *Recatolicizarea Transilvaniei în secolul al XVIII-lea, în Națiune și europenitate. Studii istorice. In honorem magistri Camilli Mureșanu* (ed. Nicolae Edroiu, Susana Andea și Șerban Turcuș), București, Editura Academiei, 2007, p. 122-154.

- Băcilă, Ioan C., *Hotarul de Apus al Moldovei*, în „Buletinul Societății Regale Române de Geografie”, București, XLI, 1923, p. 40-65.
- Băican, Vasile, *Documente cartografice din secolul al XVIII-lea asupra Moldovei*, în *AȘU-Iași*, secțiunea II, Geografie, tom XVII, 1971, p. 97-107.
- Idem, *Populația din Vestul Moldovei între anii 1788-1790*, în *AȘU-Iași*, Geologie-Geografie, seria II, XXX, 1984, p. 86-94.
- Idem, *Așezările omenești din partea de Vest a Moldovei în perioada anilor 1773-1790 (Human settlement in Western Moldavia between 1773-1790)*, în *Lucrările seminarului geografic „Dimitrie Cantemir”*, Iași, nr. 11-12, 1991-1992, p. 199-209.
- Idem, *Așezările omenești din Moldova reprezentată pe „Harta Rusă” din 1828-1829*, în *Lucrările seminarului geografic „Dimitrie Cantemir”*, Iași, nr. 13-14, 1993-1994, p. 161-170.
- Bărbat, Al., *Dezvoltarea și decăderea ultimei grupări de negustori de intermediere ai Brașovului secolului al XIX-lea*, în *Studii*, 16, 1963, nr. 4, 921-942.
- Bărbăntan, Gheorghe, *Unele aspecte privind relațiile comerciale româno-austro-ungare în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea*, în *AIIC*, XLIX, 2010, p. 299-308.
- Berza, Mihai, *Haraciul Moldovei și Țării Românești în secolele XV-XIX*, în *SMIM*, II, 1975, p. 7-48.
- Bichigean, Vasile, *Statutul grăniceresc*, în *AS*, nr. 9, 1829, p. 104-121.
- Idem, *Un capitol din lupta românilor someșeni cu sașii din Bistrița*, în *AS*, nr. 6, 1929, p. 31-57.
- Boca, Pompei, *Populația județului Bistrița-Năsăud între anii 1720-1870*, în *File de istorie*, IV, 1976, p. 295-312.
- Boicu, Leonid, *Despre structura orașului moldovenesc la mijlocul secolului al XIX-lea*, în *Studii*, 16, 1963, nr. 2, p. 281-306.
- Idem, *Căile de comunicație terestre în Moldova între 1834-1848*, în *AIIAI*, IV, 1967, p. 81-116 (I); *Ibidem*, în *AIIAI*, V, 1968, p. 121-144 (II).
- Idem, *A doua jumătate a secolului al XVIII-lea – început al epocii moderne în istoria României*, în *AIIAI*, IX, 1972, p. 431-444.
- Idem, *A doua jumătate a secolului al XVIII-lea – început al epocii moderne în istoria României*, în *AIIAI*, IX, 1972, p. 431-444.

- Bolovan, Ioan, *Emigration dans la population transylvaine dans la seconde moitié du XIXe siècle et au début de XXe siècle*, în „Transylvanian Review”, Cluj-Napoca, VIII, 1999, nr. 3, p. 140-160.
- Idem, *Aspecte privind impactul demografic și mental al epidemiilor în spațiul ardelean în secolul al XIX-lea, în Națiune și europenitate. Studii istorice. In honorem Magistri Camili Mureșan*, volum îngrijit de Nicolae Edroiu, Susana Andea, Șerban Turcuș, București, Editura Academiei Române, 2007, p. 228-241.
- Idem, *Politică și demografie în Transilvania în mișcarea de emancipare națională a românilor din Transilvania în epoca modernă*, în *Călător prin istorie: omagiu profesorului Liviu Maior la împlinirea vârstei de 70 de ani* (ed. Ioan Aurel Pop, Ovidiu Pecican, Ovidiu Ghița, Ioan Bolovan), Cluj-Napoca, Editura Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, 2010, p. 375-392.
- Idem; Bolovan, Sorina, *Granița militară austriacă și românii din Transilvania în sec. XVIII-XIX (Studiu de caz: zona Năsăud)*, în *Pe urmele trecutului. Profesorului Edroiu Nicolae la 70 ani* (ed. Susana Andea, Ion Aurel Pop, Stelian Mândruț), Cluj-Napoca, Editura Academia Română. Centrul de Studii Transilvane, 2009, p. 437-446.
- Idem; Pădurean, Corneliu, *Populație și societate. Studii de demografie istorică a Transilvaniei (secolele XVIII-XX)*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2003.
- Bolovan, Sorina Paula; Bolovan, Ioan; Pădurean, Corneliu, *Transilvania în secolele XIX-XX. Studii de demografie istorică*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2005.
- Botezan, Liviu, *Slujba iobăgească din Transilvania în perioada 1785-1820*, în *ActaMN*, X, 1973, p. 270-285.
- Brătescu, Gheorghe, *Epidemiile și consecințele lor demografice*, în *Studii*, 37, 1984, nr. 5, 430-438.
- Brie, Mircea, *Preocupări de demografie istorică în istoriografia românească*, în *Istorie, etnologie, artă: studii în onoarea lui Ioan Godea*, Aurel Chiriac (ed.), Bardu Ștefănescu (ed.), Oradea, Editura Muzeului Țării Crișurilor, 2009, p. 143-152.
- Bulat, T. G., *Starea țăranimii moldovene supt ocupația rusească (1808)*, în „Arhivele Basarabiei”, Chișinău, an I, nr. 4, 1929, p. 24-38.
- Bunea, Augustin, *Statistica românilor din Transilvania în anul 1750*, în „Transilvania”, Sibiu, XXX, 1901, nr. 9, p. 237-244.

- Bureacă, Ion, *Aspecte ale bejeniei în veacul al XVIII-lea din județul Bistrița-Năsăud*, în *File de istorie*, I, 1971, p. 149-167.
- Idem, *Contribuții privind unele aspecte ale bejeniei locuitorilor de pe Valea Bîrgăului pe versantul estic al Carpaților în veacurile XVII-XVIII*, în *File de istorie*, II, 1972, p. 129-143.
- Busoiceanu, Andrei, *Fluctuațiile climatice și evoluția demografică*, în *Studii*, 37, 1984, nr. 5, 468-469.
- Butnariu, Iulia, *Aspecte din viața comunității evreiești din Roman*, în *Carpica*, XXVIII, 1999, p. 211-218.
- Calmuschi, Constantin, *Principalele dări ale Moldovei și Munteniei în secolul XVIII*, Vaslui, 1891.
- Camariano-Cioran, Ariadna, *Măsuri fiscale și administraive în Moldova (1753-1754)*, în *SMIM*, V, 1962, p. 505-528.
- Căzan, Ileana, *Demografie și urbanism în orașul românesc la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de al XIX-lea. Mărturii ale călătorilor străini*, în *Populația României. Trecut, prezent, viitor* (ed. Traian Rotariu, Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan), Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2006, p. 99-112.
- Cereș, Irina, *Rolul negustorilor alogeni în procesul de constituire a burgheziei comerciale din principatul Moldova (sfârșitul sec. al XVIII-lea – începutul sec. al XIX-lea)*, în „*Studia Universitatis Moldaviae*”, nr. 4 (84), 2015, p. 73-79.
- Cernovodeanu, Paul, *Comerțul Țărilor române în secolul al XVII-lea*, în *Studii*, 33, 1980, nr. 6, p. 1071-1098.
- Idem, *Importanța istoriei mediului înconjurător pentru demografia istorică*, în *Studii*, 37, 1984, nr. 5, 422-429.
- Chelcu, Marius, *Drumuri și orașe în Moldova secolelor XVI-XVIII. Câteva observații*, în *Civilizația urbană din spațiul românesc în secolele XVI-XVIII. Studii și documente* (ed. Laurențiu Rădvan), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006, p. 145-170.
- Ciachir, Nicolae, *The Andrianople treaty (1829) and its European Implication*, în *RESEE*, XVII, 1979, nr. 4, p. 695-713.
- Ciobanu, Tudor, *Considerațiuni asupra căsătoriilor mixte în spațiul carpato-nistrean la începutul secolului XIX*, în *Confesiune și căsătorie în spațiul românesc sec. XVII-XIX* (Ioan Bolovan Corneliu Păduraru), Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2006, p. 29-38.

- Ciobanu, Vasile, *Statistica românilor ardeleni din anii 1760-1762*, în *AIIC*, III, 1924-1925, p. 616-700.
- Idem, *Istoriografia cu privire la germanii din Vechiul regat în secolul al XIX-lea*, în *Minoritățile etnice în România în secolul al XIX-lea* (coord. Venera Achim și Viorel Achim), București, Editura Academiei, 2010, p. 13-26.
- Cioroiu, Ioan, *The Foreign Subjects from the Romanian Extracarpatic Provinces in the 19th Century- with a special regard on Moldavia*, în *AȘU-Iași*, Geologie-Geografie, seria II, LV, 2009, p. 211-219.
- Ciubotaru, Ion H., *Catolicii din Moldova*, Iași, Editura „Presa Bună”, 2005.
- Ciubotaru, Iuliu, C., *Așezăminte agrare moldovenești, (1766-1832)*, în *AIIAI*, V, 1968, p. 87-120.
- Ciurea, D., *Orașele și târgurile din Moldova în cadrul perioadei de descompunere a feudalismului*, în *SCȘ-Istorie*, VII, fasc. 1, Iași, 1956, p. 97-105.
- Idem, *Noi date pentru istoricul orașelor din Moldova*, în *SCȘ-Istorie*, VIII, fasc. 1, Iași, 1957, p. 223-226.
- Idem, *Relațiile Moldovei cu puterile europene între anii 1834-1849*, în *AIIAI*, VI, 1969, p. 177-184.
- Idem, *Noi considerații privind orașele și târgurile din Moldova în secolele XIV-XIX*, în *AIIAI*, VII, 1970, p. 21-58.
- Idem, *Moldova în anii 1821-1822*, în *AIIAI*, IX, 1972, p. 255-259.
- Idem, *Evoluția așezărilor și a populației rurale din Moldova în secolele XVII-XVIII*, în *AIIAI*, XIV, 1977 p. 123-155.
- Idem, *Aspecte din situația socială a Moldovei în secolele XVII-XVIII*, în *AIIC*, XXIV, 1987, p. 141-156.
- Colescu, Leonida, *Sistemul de impozite în România, în epoca Fanarioșilor*, în „Economia națională. Revistă economică, statistică și financiară”, an XXII, nr. 7, 10, 11, 12, 1898, p. 369-386, 561-573, p. 890-902, 960-971.
- Columbeanu, Sergiu, *Economia domeniului feudal din Moldova și Țara Românească la începutul secolului al XIX-lea (1800-1830)*, în *Studii*, 18, 1965, nr. 2, p. 323-351.
- Conea, Ion, „*Tota Transilvania ad nos venit*”, în „Geopolitica și geoistoria”, București, nr. 1, 1942, p. 11-35.
- Idem, *Carpații, hotar natural?* în „Geopolitica și geoistoria”, București, nr. 1, 1942, p. 62-68.

- Constantin, Sassu, *Țările române spre sfârșitul veacului al XVIII-lea - Câteva observațiuni în cadrul problemelor puse în 1774 de mărturiile generalului Barco, unul dintre autorii răpirii Bucovinei*, în *RevArh*, nr. 1, V, 1942-1943, p. 303-351.
- Constantinescu, Ioana, *Aspecte ale destrămării feudalismului în Țara Românească și Moldova la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. „Oamenii de scuteală”*, în *SMIM*, IX, 1978, p. 9- 42.
- Corivan, Nicolae, *Formele de aservire a țărănimii moldovene în sec. al XVII-lea și începutul sec. al XVIII-lea*, în *SCȘ-Istorie*, VII, fasc. 1, 1956, p. 75-95.
- Idem, *Contribuții la obligațiile țăranilor din Moldova în prima jumătate a secolului al XVIII-lea*, în *SCȘ-Istorie*, VIII, fasc. 1, 1957, p. 63-86.
- Idem, *Organizarea financiară a Moldovei de la 1832 la 1849*, în *AIIAI*, XXIV, 1987, p. 137-188.
- Idem; Grămadă, Ilie, *Despre gospodăria feudală din Moldova în prima jumătate a secolului al XVIII-lea*, în *SMIM*, V, 1962, p. 257-280.
- Cosma, Ela, *Consulatele, agențiile consulare și stărostiile Austriei din principatul Moldovei (1846-1850)*, în *AIIC*, XLVI, 2007, p. 119-158.
- Eadem; Simion Valer, *Evoluția demografică a districtului năsăudean pe parcursul graniței militare (1764-1851)*, în *AS*, seria a III-a, nr. 8, 2009, p. 69-78.
- Crișan, Eva, *Prima „Taxa pharmaceutica (listă de prețuri farmaceutice) din Transilvania*, în *ActaMN*, X, 1973, p. 255-269.
- Csetri, Alexandru; Imreh, Ștefan, *Stratificarea socială a populației din Transilvania la sfârșitul orânduirii feudale (1767-1821)*, în *Populație și societate. Studii de demografie istorică*, vol. I, Ștefan Pascu, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972, p. 139-238.
- Demény, A. Lidia, *Regimul tricesimelor și punctele vamale din Transilvania în perioada principatului autonom*, în *SMIM*, VII, 1974, p. 207-221.
- Dinculescu, N. Gh., *Contribuțiuni la mișcările de populație*, în „Anuarul Seminarului Geografic”, 1914-1915, p. 44-82.
- Doboș, Dănuț, *Parohia Romano-Catolică din Hălăucești*, în *Hălăucești: sat de veche tradiție cultural-religioasă* (coor. Dănuț Doboș), Iași, Editura Sapiientia, 2004, p. 123-171.
- Dobrincu, Dorin, *Vămile și ocele în Moldova epocii fanariote. Aspecte fiscale*, în *CI*, XXI-XXIII (2002-2004), 2007, p. 199-206.

- Docan, N., *Explorațiuni austriece pe Dunăre la sfârșitul veacului al XVIII-lea*, în *AARMSI*, seria II, XXXVI, nr. 2, 1914, p. 541-709.
- Donat, Ion, *Păstoritul românesc și problemele sale*, în *Studii*, 19, 1966, nr. 2, p. 281-306.
- Duică, George-Bogdan, *Statistica românilor din Transilvania în 1733*, în *CL*, nr. 12, an. XXX, vol. II, 1896, p. 626-642.
- Duzinchevici, Gh., *Răscoalele din Moldova în anul 1831 împotriva Regulamentului Organic*, în *RevArh*, nr. 1, V, 1942-1943, p. 352-366.
- Edroiu, N.; Negruți-Munteanu, Ecaterina, *Circulația umană în spațiul românesc*, în *Istoria românilor. VI: Românii între Europa clasică și Europa luminilor (1711-1821)* (coord. Paul Cernovodeanu, Nicolae Edroiu), București, Editura Enciclopedică, 2002, p. 102-107.
- E.B.M., *Spicuri din trecutul sbuciumat al unui sat năsăudean: Maieru*, în „Plaiuri Năsăudene”, nr. 31-33, 1945, p. 3 și 5.
- Egyed, A., *Problema emigrării țărănimii din Transilvania la începutul secolului al XX-lea*, în *ActaMN*, VII, 1970, p. 365-378.
- Emandi, Emil Ioan, *Considerații geografice privind dimanica așezărilor dispărute din nordul Moldovei în Evul Mediu (secolele XIV-XVIII)*, în *Hierasus*, 1978, p. 265-288.
- Idem, *Contribuții de geografie istorică la cunoașterea fenomenului demografic din nord-vestul Moldovei la sfârșitul secolului al XIX-lea*, în *Anuar Suceava*, X, 1983, p. 471-530.
- Idem; Șerban, Constantin, *Date noi și sublinieri privind habitatul din nord-vestul Moldovei la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, în *Hierasus*, V, 1983, p. 163-197.
- Filitti, I. C., *Despre abuzul consulilor în perioada regulamentară*, în „Viața Românească”, Iași, nr. 6, 1910, p. 339-352.
- Galan, Mihail, *Ocupația rusească în Moldova din anii 1828-1834*, în „Cercetări istorice. Revistă de istorie românească”, Iași, an X-XII (1934-1936), nr. 1, Iași, 1936, p. 196-221.
- Idem, *Ocupația rusească în Moldova din anii 1828-1834 (urmare)*, în „Cercetări istorice. Revistă de istorie românească”, Iași, an X-XII (1934-1936), nr. 2, Iași, 1936, p. 98-144.
- Giurgiu, Natalia, *Populația Transilvaniei la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea*, în *Populația și societate. Studii de demografie istorică*, vol. I, (ed. Ștefan Pascu), Cluj-Napoca, Editura Dacia, p. 97-114.
- Eadem, *Trei conscripții din secolul al XVIII-lea privind populația românească din Transilvania*, în *Studia-Cluj*, fasc. 1, 1966, p. 55-66.

- Göllner, Carol, *Relațiile economice dintre Transilvania și vechea Românie în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, în *Unitate și continuitate în istoria poporului român* (coord. D. Berciu), București, Editura Academiei, 1968, p. 255-264.
- Golopenția, Anton, *A fost Transilvania în veacul al XVIII-lea ținta sau punctul de plecare de migrații românești?*, în „Geopolitica și Geoistoria”, I, 1941, p. 90-97.
- Gonța, Alexandru I., *Mărfuri și negustori moldoveni în Transilvania în secolele XIV-XV*, în *AIIAI*, XIX, 1982, p. 525-529.
- Grigoraș, Nicolae, *Dregătorii târgurilor moldovenești și atribuțiunile lor până la Regulamentul Organic*, Iași, 1942.
- Idem, *Orașele Moldovei și populațiile străine*, în „Cetatea Moldovei”, Iași, nr. 4, 1942, p. 65-78.
- Idem, *Despre orașul moldovenesc în epoca de formare a statului feudal*, în *SCȘ- Istorie*, an XI, fasc. 1, Iași, 1960, p. 83-95.
- Idem, *Obligațiile în muncă față de stat și turci ale populației din Moldova (secolele XIV-XVIII)*, în *Studii*, 18, 1965, nr. 4, p. 895-912.
- Idem, *Unele aspecte privind breslele din orașele moldovenești în secolele XVI-XVIII*, în *Studii*, 22, 1969, nr. 6, p. 1103-1126.
- Idem, *Proprietatea financiară și imobiliară a meșterilor, negustorilor, boierilor și mănăstirilor din orașele moldovenești. Regimul și rolul ei (sec. XV-XVIII)*, în *AIIAI*, VII, 1970, p. 83-106.
- Idem, *Imunitățile și privilegiile fiscale în Moldova (de la întemeierea statului și până la mijlocul secolului al XVIII-lea)*, în *Studii*, 27, 1974, nr. 1, p. 55-77.
- Idem, *Dărilor în Moldova de la întemeierea statului până la 1741*, în *CI*, XII-XIII, 1981-1982, p. 317-343 (II); *Ibidem*, în *CI*, XIV-XV, 1983-1984, p. 153-171 (III).
- Idem, *Administrația în epoca medievală*, în *Istoria orașului Roman (1392-1992)* (coord. gen. Vasile Ursachi, coord. Gheorghe David, Constantin Botez), Bacău, 1992, p. 71-89.
- Gyémánt, Ladislau, *Evoluția situației demografice a Transilvaniei în sec. XVIII*, în „Crisia”, Oradea, XX, 1990, 175-194.
- Idem, *Confesiune și renaștere națională. Cazul românilor din Transilvania în secolele XVIII-XIX*, în *Istoria ca lectură a lumii*, Gabriel Bădărău, Leonid Boicu, Lucian Năstasă, Iași, Editura Fundația Academică A. D. Xenopol, 1994, p. 379-385.

- Idem, *Evoluția demografică a Transilvaniei între anii 1690-1847*, în *Populația României. Trecut, prezent, viitor* (ed. Traian Rotariu, Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan), Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2006, p. 37- 59.
- Ifrim, Maricica, *Rolul agriculturii în economia rurală moldovenească secolele XV-XVII*, în *Al XIII-lea simpozion național de istorie și retrologie agrară a României*, Constanța, 1994, p. 56-57.
- Ionescu, Adrian-Silvan, *Portul ca element de desemnare a apartenenței sociale și etnice în Țările Române (sec. XVIII-XIX)*, în *Populația României. Trecut, prezent, viitor* (ed. Traian Rotariu, Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan), Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2006, p. 126-153.
- Ionescu, Cornelia M., *Ungurenii de la Vaideeni-Vâlcea*, în „Sociologie românească”, an II, nr. 11-12, 1937, p. 555-559.
- Iorga, Nicolae, *Plângerea lui Sandu Sturdza Vodă împotriva sudiților străini în Moldova*, în *AARMSI*, seria II, XVXV, 1912, p. 1-11.
- Idem, *România cum era până la 1918*, vol II: *Moldova și Dobrogea*, București, Editura Minerva, 1972.
- Iscru, G. D., *Un dregător mai puțin cunoscut: Ispravnicul de „ungureni” în Țara Românească*, în *RevArh*, nr. 1, 1968, p. 35-52.
- Idem, *Statistici administrative și fiscale privind populația Moldovei între anii 1808 și 1812*, în *AIIAI*, XXIV, 1987, p. 375-390.
- Idem; Papuc, Gabriela, *Considerații privind forma de proprietate funciară în perioada de trecere de la feudalism la capitalism în Țara Românească și Moldova (1746-1864)*, în *Studii*, 31, 1978, nr. 3, p. 417-432.
- Istrati, Corneliu, *Condica Visteriei Moldovei din anul 1816*, în *AIIAI*, VII, 1970, p. 21-58.
- Idem, *Condica Visteriei Moldovei din anul 1816*, în *AIIAI*, XVI, *Supliment*, 1979.
- Idem, *Statistici administrative și fiscale privind populația Moldovei între anii 1808 și 1812*, în *AIIAI*, XXIV, 1987, p. 375-390.
- Ivănescu, Dumitru, *Evreii din orașele și târgurile Moldovei în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în *Minoritățile etnice în România în secolul al XIX-lea* (coord. Venera Achim și Viorel Achim), București, Editura Academiei, 2010, p. 41-54.
- Însămnarea zastavelor*, în „Buletin. Foae oficială”, Iași, nr. 22, 1840, p. 87.

- Înștiințări din lăuntru* Departamentul Pricinilor Streine, în „Albina românească”, Iași, nr. 58, 1830, p. 246-248.
- Kara, I., *Din istoria comerțului moldovenesc între anii 1829 și 1831. O corespondență comercială inedită*, în AIIAI, IX, 1972, p. 475-494.
- Kiss, Lidia, *Câteva date despre legăturile economice ale Rusiei cu Moldova la începutul sec. XIX*, în *Studia-Cluj*, fasc. 1, 1963, p. 43-47.
- Kotenko, I. A.; Mohan, N. A.; Sovetov, P. V., *Tendența de creștere a populației din Moldova în epoca feudală*, în „Probleme de Istorie”, an III, 1957, p. 107-123.
- Lazăr, Mihai, *Călătorii străini despre creșterea animalelor în Moldova în secolele XVI-XVIII*, în *Hierasus*, I, 1978, p. 361-372.
- Idem, *Goștina de oi în Moldova în secolele XV-XVIII*, în *Anuar Suceava*, 1981, p. 243-256.
- Idem, *Goștina (desetina) de porci în Moldova în secolele XV-XVIII*, în *Anuar Suceava*, X, 1983, p. 455-470.
- Idem, *Două obligații fiscale din Moldova medievală*, în *Hierasus*, Botoșani, 1989, p. 371-379.
- Idem, *Obligații fiscale privitoare la creșterea vitelor în Moldova medievală (secolele XV-XVIII). Considerații istoriografice*, în *Anuar Suceava*, XVII-XVIII-XIX, 1990-1992, p. 128-149.
- Idem, *Creșterea vitelor în Moldova medievală în viziunea izvoarelor narative interne*, în *Anuar Suceava*, 1993, p. 103-112.
- Idem, *Contribuții la cunoașterea politicii fiscale a domnilor moldoveni în secolele XVII-XVIII. Folăritul*, în „Codrul Cosminului”, Suceava, nr. 1 (11), 1995, p. 87-99.
- Idem, *Realități fiscale din Moldova medievală. Unele considerații privind sistemul de impunere*, în „Codrul Cosminului”, Suceava, nr. 1 (11), 1995, p. 61-72.
- Idem, *Economia păstorească în Țara Moldovei în Evul Mediu descrisă de călători străini*, în „Codrul Cosminului”, Suceava, nr. 5(15), 1999, p. 73-86.
- Idem, *Aspects de la politique fiscale dans la Moldavie de l'époque phanariote. Les impôts appliqués aux étrangers sur les revenus réalisés des activités pastorales*, în *Studia varia in honorem professoris Ștefan Ștefănescu octogenarii* (ed. Cristian Luca, Ionel Cădea), București, Editura Academiei Române, 2009, p. 643-655.
- Lungu, V., *Ținuturile moldovenești până la 1711*, în *CI*, XVII, 1943, p. 97-109.

- Lupaș, Ioan, „*Österreich über alles*”. *Marele Principat transilvan potrivit alipirii la Regatul ungar. Emigrațiuni în masă peste Carpați în cursul veacului XVIII*, în *Studii, conferințe și comunicări istorice* (ed. I. Lupaș), vol. IV, Sibiu, 1943, p. 163-172.
- Macovei, Adrian, *Organizarea administrativ-teritorială a Moldovei între anii 1832-1862*, în *AIIAI*, XIX, 1982, p. 359-374.
- Manciulea, Ștefan, *Românii și minoritățile etnice din Transilvaniei și părțile ungurene în întâia jumătate a veacului XIX-lea*, în „*Buletinul Societății Regale Române de Geografie*”, LIX, 1940, p. 417-423.
- Marțian, I., *Bejenari din Ardeal*, în *AIIC*, IV, 1926-1927, p. 147-173.
- Matei, Alexandru, *Arhiva orașului Bistrița- sursă importantă pentru cercetarea relațiilor dintre Transilvania și Moldova*, în *File de istorie*, IV, 1976, p. 452-465.
- Idem, *Mărturii noi privitoare la legăturile dintre populația românească din Transilvania și Moldova la mijlocul secolului al XVIII-lea*, în *File de istorie*, I, 1971, p. 109-122.
- Mărieș, Stela, *National Rebirth and the Abolition of the Capitulation System of Romania*, în *NÉH*, II, București, Editura Academiei, 1980, p. 67-76.
- Eadem, *Proprietatea imobiliară a supușilor străini din Moldova în perioada preregulamentară*, în *Studii*, 28, 1975, nr. 11, p. 1671-1694.
- Eadem, *Receptarea principatelor române în opinia publică germană în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în *AIIC*, XXIX, 1989, fasc. 204-222.
- Eadem, *Situația protejaților străini în România în secolul al XIX-lea*, în *AIIC*, XXVI, 1983-1984, p. 193-209.
- Eadem, *Supușii străini din orașul Iași după catagrafia din anul 1838*, în *AIIAI*, VI, 1969, p. 185-202.
- Mehmed, Mustafa A., *Despre dreptul de proprietate al supușilor otomani în Moldova și Țara Românească în sec. XV-XVIII*, în *CI*, III, 1972, p. 65-81.
- Mesrobeanu, Anton, *Contribuții la istoria catolicismului din Moldova*, în *CI*, II, 1928, p. 76-91.
- Meteș, Ștefan, *Contribuții la studiul populației din Transilvania, în trecut. Populația din județele Cojocna, Dobâca și Turda în secolul al XVIII-lea*, în *AARMSI*, seria III, XXIV, 1942, p. 19-63.
- Idem, *Din viața păstorilor ardeleni în Principatele Române*, în „*Societatea de mâine*”, Cluj, II, 1925, nr. 23-24, p. 394.

- Idem, *Din viața păstorilor ardeleni în Principatele Române - continuare*, în „Societatea de mâine”, Cluj, an II, nr. 26-27, 1925, p. 453-456.
- Idem, *Păstori ardeleni în Principatele Române*, în *AIIC*, III, 1924-1925, p. 293-355.
- Mihordea, Vasile, *Note referitoare la comerțul de farmacie în secolul al XVIII-lea*, în *Retro-spectivă medicală. Studii, note și documente* (ed. G. Brătescu), București, Editura Medicală, 1985, p. 189-199.
- Idem, *Văcăritul, dare temporară*, în *Studii*, 21, 1968, nr. 3, p. 449-468.
- Idem, *Vinăriciul domnesc și vădrăritul*, în *Studii*, 22, 1969, nr. 6, p. 1077-1001.
- Moga, Ion D., *Numărul românilor în principatul Transilvaniei*, în „Transilvania”, Sibiu, LXXII, 1941, nr. 4, p. 285-291.
- Moga, Ion I., *Politica economică austriacă și comerțul Transilvaniei în veacul XVIII*, în *AIIC*, VII, 1936-1938, p. 86-165.
- Moldovan, Liviu, *Instrucțiunile în limba română date în anul 1785 pentru înregistrarea (conscripția) populației din Transilvania*, în *Din istoria statisticii românești. Culegere de articole*, București, Editura Direcția Centrală de Statistică, 1969, p. 189-206.
- Idem, *Conscripții și recensăminte de populație din Transilvania și importanța lor documentară*, în *Culegere de referate. Sesiunea 1969*, București, DGAS, 1971, p. 163-176.
- Idem, *O încercare de fugă în Moldova în 1763 a unor iobagi români din Pinticu și din alte sate ale județului Bistrița-Năsăud*, în *File de istorie*, VI, 1989, p. 128-132.
- Morariu, Iuliu-Marius, *Migrația românilor din Transilvania în Moldova în secolele XVI-XVIII – o analiză fenomenologică*, în Conferința științifică internațională „Perspectivele și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației”, Universitatea de Stat „B. P. Hașdeu” din Cahul, 7 iunie 2017, volumul II, Cahul, 2017, p. 213-217.
- Murariu, Ioan, *Un cuib de vitejie și un focar de cultură: Ținutul grăniceresc al Năsăudului*, în „Plaiuri Năsăudene”, nr. 31-33, 1945, p. 1 și 4.
- Idem, *Informații privind producția și comerțul cu bere în Moldova la sfârșitul sec al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea*, în *Carpica*, VII, 1975, p. 117-122.
- Idem, *Unii factori care au frânat dezvoltarea comerțului intern al Moldovei, la sfârșitul secolului al XVIII-lea și în primele decenii ale secolului al XIX-lea*, în *Carpica*, XII, 1980, p. 229-244.
- Idem, *Un document inedit privind „ajutorința” de iarnă în Moldova în anul 1794*, în *Carpica*, XV, 1983, p. 183-185.

- Idem, *Obligațiile și privilegiile negustorilor din Moldova între anii 1774 și 1832*, în *Hierasus*, V, 1983, p. 341-346.
- Idem, *Organizarea negustorilor și a comerțului intern al Moldovei între anii 1774- 1832*, în *MemAntiq*, IX-XI (1977-1979), 1985, p. 539-542.
- Idem, *Harta administrativă a Moldovei în anul 1816*, în *Carpica*, XXI, 1990, p. 51-56.
- Idem, *Prețurile cu care se vindeau unele mărfuri în Moldova la sfârșitul sec. al XVIII-lea și începutul sec. al XIX-lea*, în *Carpica*, XXIV, 1993, p. 103-127.
- Murgescu, Bogdan, *Economiile sud-estului Europei în Epoca Modernă timpurie: între Istanbul și Occident*, în *Studia varia in honorem professoris Ștefan Ștefănescu octogenarii* (ed. Cristian Luca, Ionel Căndea), București, Editura Academiei, 2009, p. 341-357.
- Nagy, Robert, *Centru și periferie în economia Ungariei în perioada dualismului. Cazul Transilvaniei, Banatului și Crișanei*, în *Centru și periferie* (coord. Corneliu Gaiu și Horațiu Bodale), Cluj-Napoca, Editura Accent, 2004, p. 231- 248.
- Negruți, Ecaterina, *Clasificarea localităților urbane din Moldova în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Considerații demografice*, în *AIIAI*, XII, 1975, p. 1-16.
- Eadem, *Despre migrațiile temporare în mediul urban din Moldova în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în *AIIAI*, XIV, 1977, p. 301-312.
- Eadem, *Despre evoluția breslelor de slujitori din Moldova între 1749-1832*, în *ActaMM*, II, 1980, p. 309-319.
- Eadem, *Situația demografică a Moldovei în secolul al XIX-lea*, în *Studii*, 34, 1981, nr. 2, p. 243-258.
- Eadem, *Cercetări privind evoluția demografică a Moldovei în secolul al XIX-lea*, în *AIIAI*, XIX, 1982, p. 35-41.
- Eadem, *Satul Moldovenesc în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Contribuții demografice*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1984.
- Eadem, *„Breslele” de slujitori din Moldova și aplicarea Regulamentului Organic*, în *CI*, III, 1972, p. 111-121.
- Eadem, *Date noi privind structura demografică a târgurilor și orașelor moldovenești la 1832*, în *Populație și societate. Studii de demografie istorică*, vol. I (ed. Ștefan Pascu), Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972, p. 239-257.
- Nistor, Ion, *Emigrările de peste munți*, în *AARMSI*, s. 2, t. XXXVII (1914-1915), p. 815-865.

- Idem, *Bejenari ardeleni în Bucovina*, în „Codrul Cosminului”, Cernăuți, 1927, p. 443-553.
- Nuțu, Constantin; Iscriu, G. D.; *Continuitate, unitate, libertate națională în programele politice ale românilor din Transilvania*, în *Unitate și continuitate în istoria poporului român* (cood. D. Berciu), București, Editura Academiei, 1968, p. 265-286.
- Olaru, Corneliu, *Impactul conjuncturii europene asupra constituirii economiei românești moderne*, în *Două secole de tranziție românească. Studii* (coord. Maria Mureșan), București, Editura Economică, 2003, p. 49-66.
- Pacucs Wallcoks, Mária, *Negustori și practici comerciale în relațiile de schimb dintre Sibiu și Țara Românească, secolele XIV-XVI. Între istoria economică și cea socială*, în „Revista de Istorie Socială”, Iași, VIII-IX (2003-2004), 2006, p. 42-67.
- Panaiteșcu, P. P., *Dreptul de strămutare al țăranilor în Țările Române (până la mijlocul secolului al XVII-lea)*, în *SMIM*, I, 1956, p. 63-122.
- Pascu, Ștefan, *Demografia istorică*, în *Populație și societate. Studii de demografie istorică*, vol. I (coord. Ștefan Pascu), Cluj-Napoca, Editura Dacia, p. 11- 74.
- Idem, *Starea românilor din Transilvania la trecerea acestui principat sub suzeranitatea Austriei*, în *Transilvania*, LXXIV, 1943, nr. 6, p. 456-467.
- Păcățian, Teodor V., *Contribuțiuni la istoria românilor ardeleni în secolul XVIII*, în *AIIN*, III, 1924-1925, p. 161-179.
- Penelea, Georgeta, *Relațiile economice dintre Țara Românească și Transilvania în epoca regulamentară (1829-1848)*, în *SMIMod* (ed. N. Adăniloiaie și Dan Berindei), IV, 1973, p. 7-110.
- Planul colonisării Ungariei și a Transilvaniei cu nemți*, în „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, București, nr. 11, 1849, p. 85-87.
- Platon, Alexandru-Florin, *Nobilime și burghezii la finele secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Repere comparatiste europene și românești*, în *Istoria ca lectură a lumii* (ed. Gabriel Bădărău, Leonid Boicu, Lucian Năstasă), Iași, Editura Fundația Academică „A. D. Xenopol”, 1994, p. 155-163.
- Platon, Gheorghe, *Populația orașului moldovenesc la mijlocul sec. al XIX-lea*, în *Carpica*, III, 1970, p. 5-30.
- Podaru, Cornel, *Interferențe românești transilvane cu Țările Române prin ocupațiile agrare*

- în urma emigrărilor din secolele XIII-XX, în Al XIII-lea simpozion național de istorie și retrologie agrară a României, Constanța, 1994, p. 52-53.*
- Pop, Ion, *Calendarul muncilor gospodărești la grănicerii năsăudeni, în File de istorie, IV, 1976, p. 313-326.*
- Idem, *Participarea grănicerilor năsăudeni la primul război purtat de Austria împotriva Franței în perioada 1792-1797, în File de istorie, V, 1988, p. 52-69.*
- Popa, Lăcrămioara-Florinela, *Cauzele emigrării populației transilvănene în Subcarpații Getici, în „Geographia Napocensis”, Cluj-Napoca, nr.2, 2009, p. 29-39.*
- Popescu, Constantin, *Păstoritul în Țara Făgărașului între secolele XIV-XVIII, în Cumidava, VI, Brașov, 1973, p. 207-214.*
- Popovici, Valerian, *Cauzele mișcărilor țărănești din Moldova oglindite în rapoartele comisiilor de anchetă din anii 1831-1833, în SCȘ-Iași. Științe sociale, nr. 3-4, 1954, p. 437-487.*
- Popp, Mara N., *Ungurenii, în „Buletinul Societății Regale de Geografie”, LXI, 1942, p. 181-204.*
- Pozsony, Ferenc, *Ceangăii din Moldova, Cluj-Napoca, Editura Asociația Etnografică Kriza Janos, 2002.*
- Priscop, Adrian, *Contribuții privind scutelnicia în Moldova, în SAI, II, 1957, p. 279-292.*
- Racoviță, C., *Migrațiuni din Ardeal peste Carpați în lumina toponimiei, în „Geopolitica și Geoistoria. Revistă română pentru sud-estul european”, nr. 1, 1942, p. 69-73.*
- Ranca, I.; Moldovan, Liviu, *O conscripție necunoscută de la 1748 a populației românești din Scaunul Gheorgheni, în Apulum, XV, 1978, p. 335-354.*
- Rădulescu, Gabriela, *Considerații cu privire la statul politic al Bistriței în secolele XIII-XV, în File de istorie, V, 1988, p. 38-51.*
- Răduțiu, Aurel, *Un document cu privire la negustorii din Făgăraș las 1747, în Studia-Cluj, fasc.1, 1965, p. 47-50.*
- Idem, *Reorganizarea politico-administrativă a Transilvaniei la 1784. Constituirea comitatului Turda, în Răscoala lui Horea (1784). Studii și interpretări istorice, Cluj-Napoca, 1984, p. 76-113.*
- Rădvan, Laurențiu, *Cu privire la începuturile orașului medieval în spațiul românesc, în CI, XVIII-XX (1999-2011), 2002, p. 157-167.*
- Idem, *Catolicii din orașele Țării Românești din secolul al XVI-lea până la jumătatea secolului al XVII-lea, în CI, XIII-IX (2003-2004), 2006, p. 81-108.*

- Retagan, G., *Catagrafiile regulamentare și problemele pe care le ridică*, în *Din istoria statisticii românești. Culegere de articole*, București, Editura Direcția Centrală de Statistică, 1969, p. 181-187.
- Idem, *Istoria statisticii agricole a României înainte de 1860*, în *Din istoria statisticii românești. Culegere de articole*, București, Editura Direcția Centrală de Statistică, 1969, p. 321-334.
- Idem, *Tehnica de înregistrare a populației principatelor române la mijlocul secolului al XVIII-lea. Actul lui Constantin Mavrocordat din anul 1741*, în *Din istoria statisticii românești. Culegere de articole*, București, Editura Direcției de Statistică, 1969, p. 173-180.
- Idem, *Mutații economice în satul românesc din Transilvania la mijlocul veacului al XIX-lea (1848-1867)*, în *AIIC*, XXI, 1978, p. 189-208.
- Retagan, Simion, *Realități demografice ale satului românesc din nordul Transilvaniei la mijlocul secolului al XIX-lea (Solnocul interior)*, în *Civilizație medievală și modernă românească. Studii istorice*, ediție îngrijită de Nicolae Edroiu, Aurel Răduțiu, Pompiliu Teodor, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1985, p. 166-173.
- Roman, Louis, *Așezarea statornică a românilor transilvăneni în Țara Românească (1739-1831)*, în *Studii*, 24, 1971, nr. 5, p. 899-929.
- Idem, *Les transylvains en Valachie (XVIIIe siècle-début du XIXe siècle)*, în *RRH*, IX, 1972, nr. 5, p. 773-799.
- Idem, *Impactul epidemiilor asupra societății românești (veacul al XVIII-lea și începutul celui de al XIX-lea)*, în *Apărarea sănătății de ieri și azi* (ed. G. Brătescu), București, Editura Medicală, 1984, p. 119-138.
- Idem, *Implicațiile istoriografice ale cercetării demoistorice*, în *Studii*, 34, 1984, nr. 5, p. 448-465.
- Idem, *Șocurile epidemice și societatea românească în veacurile XV-XVIII*, în *Retrospective medicale. Studii, note și documente* (ed. G. Brătescu), București, Editura Medicală, 1985, p. 125-131.
- Rusu, Viorica, *Albinăritul- ocupație străveche a locuitorilor din nordul Moldovei*, în *Hierasus*, VII-VIII, 1989, p. 425-429.
- Sibechi, Gheorghe, *Știri despre creșterea bovinelor în Moldova în secolul al XVIII-lea*, în *Cercetări agronomice în Moldova*, vol. I, Iași, 1982, p. 145-149.
- Idem, *Note despre creșterea ovinelor în Moldova în secolul al XVIII-lea*, în *Cercetări agronomice în Moldova*, vol II, Iași, 1984, p. 149-152.

- Sima, Ana Victoria, *Imaginea unui spațiu periferic. Transilvania în percepția nunțiilor apostolici vienezi în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, în *Centru și periferie* (coord. Corneliu Gaiu și Horațiu Bodale), Cluj-Napoca, Editura Accent, 2004, p. 199-205.
- Solcan, Șarolta, *Evoluția structurii familiei din Transilvania în contextul economic al secolului al XVII-lea*, în *Studii de istorie economică și istoria gândirii economice*, N. N. Constantinescu (coord.), vol. III, București, Editura Academiei Române, 1998, p. 19-31.
- Eadem, *Circulația iobagilor transilvăneni în secolul al XVII-lea*, în *Studia varia in honorem professoris Ștefan Ștefănescu octogenarii* (ed. Cristian Luca și Ionel Câdea), București, Editura Academiei, 2009, p. 503-525.
- Șotropa, Virgil, *Bejenii în secolul XVIII*, în *AS*, nr. 16, 1932, p. 55-88.
- Idem, *Revolta districtului năsăudean (1755-1762)*, în *AS*, nr. 23, 1938, p. 261-444.
- Ștefănescu, Ștefan, *Mișcări demografice în Țările Române până în secolul al XVII-lea și rolul lor în unitatea poporului român*, în *Unitate și continuitate în istoria poporului român* (coord. Dumitru Berciu), București, Editura Academiei, 1968, p. 187-207.
- Idem, *Aspecte ale revoluției demografice în țările române la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, în *Trecut și viitor în medicină* (ed. G. Brătescu), București, Editura medicală, 1981, p. 221-236.
- Idem, *Crize politice și fenomene demografice în principatele române în secolul al XVIII-lea*, în *Studii de istorie economică și istoria gândirii economice* (coord. N. N. Constantinescu), III, București, Editura Academiei Române, 1998, p. 33-43.
- Știrban, M., *Aspecte din starea de spirit în comitatele Alba și Sibiu între anii 1782-1784*, în *ActaMN*, III, 1966, p. 229-238.
- Șurubaru, M., *Proprietatea funciară din ținutul Neamț în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Structuri economice și relații sociale*, Piatra Neamț, Editura „Constantin Matasă”, 2006.
- Todea, Cornel, *Contribuții la cunoașterea demografiei istorice a Transilvaniei*, în *Rev. Statistică*, an XXII, 1973, p. 82-91.
- Toderașcu, Ion, *Mișcări demografice în spațiul românesc medieval. Consecințe*, în D. Prodan. *Puterea modelului*, Cluj-Napoca, Editura Culturală Română, 1995, p. 75-83.
- Togan, Nicolae, *Cea mai veche statistică autentică a românimeii ardeleni*, în „Transilvania”, Sibiu, XXXI, 1900, nr. II-III, p. 42-55.
- Tomi, Raluca, *Colonizarea cu populații străine a principatelor române (1831-1866). Între*

- nevoia de modernizare și cea de menținere a „ființei naționale”, în Minoritățile etnice în România în secolul al XIX-lea* (coord. Venera Achim și Viorel Achim), București, Editura Academiei, 2010, p. 77-90.
- Tompea, Ancuța Daniela; Năstuță, Sebastian, *Deficiențe ale sistemului de înregistrare statistică a fenomenului migratoriu în România, în Dilemele conviețuirii în procesul modernizării societății românești în spațiul est-carpatic (secolele XIX-XX)* (coord. Cătălin Turliuc, Mihai-Ștefan Ceaușu), Iași, Editura Junimea, 2011, p. 373-392.
- Trebici, Vladimir, *Demografie și istorie: spre o nouă sinteză?*, în *Studii*, 37, 1984, nr. 5, 417-421.
- Turcu, C., *Observări asupra catagrafiei sudiților din Moldova pe anii 1824 și 1825, în Îndrumător în Arhivele Statului din Iași*, II, București, 1956, p. 129-150.
- Tutula, Vasile, *Granița militară de Sud și Sud-Est a Imperiului Habsburgic (1522-1881)*, în *AS*, seria a III-a, nr. 6, 2007, p. 295-304.
- Ungureanu, Alexandru, *Unele observații asupra deplasărilor de populație în Moldova, în AȘU-Iași*, secțiunea II, Geografie, XIV, 1968, p. 171-178.
- Idem, *Unele observații asupra puterii de atracție a orașelor din Moldova în secolele XIX și XX, în AȘU-Iași*, secțiunea II, Geografie, XVII, 1971, p. 71-81.
- Idem, *Unele particularități ale evoluției populației și așezările în Subcarpații Neamțului, în AȘU-Iași*, XXX, seria II, Geologie-Geografie, 1984, p. 79-85.
- Idem, *Catagrafia locuitorilor Moldovei din anul 1820, în Din istoria statisticii românești. Culegere de articole*, București, Editura Direcția Centrală de Statistică, 1969, p. 131-144.
- Idem, *Catagrafia locuitorilor Moldovei din anul 1825, în Rev. Statistică*, nr. 10, 1969, p. 69-72.
- Ungureanu, Gheorghe, *Catagrafia locuitorilor Moldovei din anul 1831, în Din istoria statisticii românești. Culegere de articole*, București, Editura Direcția Centrală de Statistică, 1969, p. 145-156.
- Ungureanu, Ioan, *Bejenari, emigranți și strămutați, sălășluiți pe moșii și în localități din bazinul Siretului mijlociu (sec. XIV-XX)*, în *Carpica*, XXXVII, 2008, p. 51-56.
- Văcaru, Silviu, *Hălăucești-Sat al confluențelor, în Hălăucești: sat de veche tradiție cultural-religioasă* (coord. Dănuț Doboș), Iași, Editura Sapienția, 2004, p. 15-121.
- Idem, *Bejenari catolici transilvăneni în ținuturile Bacău și Roman (sfârșitul secolului al XVIII-lea – prima jumătate a secolului al XIX-lea)*, în *Minoritățile etnice în România în secolul al*

- XIX-lea* (coord. Venera Achim și Viorel Achim), București, Editura Academiei, 2010, p. 165-186.
- Idem, *Oieri sălișteni stabiliți în Moldova la începutul secolului al XIX-lea*, în „Terra Sebus. Acta Musei Sabensis”, Sebeș, nr. 5, 2013, p. 361-392.
- Veress, Andrei, *Păstoritul ardelenilor în Moldova și Țara Românească (până la 1821)*, în *AARMSI*, seria III, VII, nr. VI, 1927, p. 127-207.
- Vianu, A. L., *Date cu privire la exportul Moldovei în anul 1817*, în *Din istoria statisticii românești. Culegere de articole*, București, Editura Direcția Centrală de Statistică, 1969, p. 359-363.
- Vintilă-Ghițulescu, Constanța, *Vecini, reputații și control social în societatea românească (secolul al XVIII-lea)*, în „Revista de istorie socială”, Iași, VIII-IX (2003-2004), p. 144-173.
- Vlad, Matei, *Ruptoarea. O instituție caracteristică regimului fiscal al satelor de colonizare din Țara Românească și Moldova (sec. XVII-XVIII)*, în *RevArh*, XII, 1969, nr. 2, p. 71-86.
- Vlas, Ancuța, *Supușii francezi din Moldova în statisticile din prima jumătate a secolului al XIX-lea*, în *Dilemele conviețuirii în procesul modernizării societății românești în spațiul est-carpatic (secolele XIX-XX)*, (coord. Cătălin Turliuc, Mihai-Ștefan Ceaușu), Iași, Editura Junimea, 2011, p. 283-296.
- Vlașin, Cornelia, *Proprietatea grănicerească în timpul Regimentului II românesc de graniță*, în *AS*, seria a III-a, nr. 11, 2012, p. 11-16.
- Xenopol, Alexandru D., *Finanțele în Epoca Fanarioșilor. Sămile Moldovii din anii 1777-1804*, în „Istorie, Arheologie și Filologie”, an I, vol. I, 1882, p. 45-73.
- Zahariuc, Petronel, *Evoluția istorică a satului Gherăești. Contribuții*, în *Gherăești: un sat din ținutul Romanului* (ed. Ion H. Ciubotaru, Anton Dospinescu, Dănuț Doboș), Iași, Editura Presa Bună, 2003, p. 9-70.
- Idem, *Contribuții la istoria satului Adjudei*, în *Adjudei: șase veacuri de prezență catolică pe valea Siretului* (coord. Dănuț Doboș), Iași, Editura Sapiența, 2005, p. 11-89.

IV. Lucrări generale

1. BIBLIOGRAFII

- Bolovan, Ion, *Historical Demography in Romania: a Selected Bibliography*, în „Romanian Civilization”, nr. 2, 1993.

2. ENCICLOPEDII

Encyclopedia of The Ottoman Empire (ed. Gábor Ágoston, Bruce Masters), New York, Facts On File, 2009.

Ionescu, Cristian, *Mică enciclopedie onomastică*, București, Editura Enciclopedică Română, 1975.

Trebici, Vladimir, *Mică enciclopedie de demografie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1975.

3. DICȚIONARE ȘI INSTRUMENTE DE LUCRU

Dicționarul explicativ al limbii române (ed. Ion Coteanu, Lucreția Mares), ed. a II-a, București, Academia Română, Institutul de Lingvistică, Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.

Frundescu, Dimitrie, *Dicționarul topografic și statisticu alu României*, București, 1872.

Gabor, Iosif Pr., *Dicționarul comunităților catolice din Moldova*, Bacău, Editura „Conexiuni”, 1996.

Jordan, Iorgu, *Toponimia românească*, București, Editura Academiei, 1963.

Idem, *Dicționar al numelor de familie românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983.

Marele dicționar geografic al României, vol. I-V, ediții îngrijite de George Ioan Lahovari, București, 1900-1904.

Moldovan, Silvestru; Togan, Nicolae, *Dicționarul numirilor de localități cu populațiune româna din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș*, ediția a II-a, Sibiu, Asociațiunea pentru literatua română și cultura poporului român, Editura „Asociațiunii”, 1919.

Pătruț, Ioan, *Onomastica românească*, București, Editura Științifică, 1980.

Idem, *Nume de persoane și de locuri românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.

Sachelarie, Ovid; Stoicescu, Nicolae, *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*, București, Editura Academiei, 1988.

Șăineanu, Lazăr, *Dicționar universal al limbei române*, ed. a VI-a, București. Editura „Scrisul Românesc” S. A., 1929.

Țarcă, Mihai, *Mic dicționar de demografie multilingv*, Iași, Editura Junimea, 2009.

4. SINTEZE

A. ISTORIE

Giurescu, Constantin C., *Istoria românilor*, vol. III, partea a doua: *De la moartea lui Mihai Viteazul până la sfârșitul epocii fanariote*, București, Editura Fundația Regală, 1946.

Istoria României. III. Feudalismul dezvoltat în secolul al XVII-lea și la începutul secolului al XVIII-lea. Destrămarea feudalismului și formarea relațiilor capitaliste (red. A. Oțetea, D. Prodan, M. Berza), București, Editura Academiei R.P.R., 1964.

Istoria României. IV. Formarea și consolidarea orânduirii capitaliste (1848-1878) (red. P. Constantinescu-Iași, V. Maciu, V. Cheresteșiu), București, Editura Academiei R.P.R., 1964.

Istoria românilor. VI: Românii între Europa clasică și Europa luminilor (1711-1821), ediția a II-a, revăzută și adăugită (coord. Paul Cernovodeanu, Nicolae Edroiu), București, Editura Enciclopedică, 2012.

Istoria românilor. VII-1: Constituirea României moderne (1821-1878) (coord. Dan Berindei), București, Editura Enciclopedică, 2003.

Nistor, Ion I., *Istoria Românilor*, I-II (ed. Îngrijită de dr. Florin Rotaru), București, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2003.

B. ECONOMIE

Băicoianu, I. Constantin, *Istoria politicii noastre vamale și comerciale de la Regulamentul Organic și până în prezent*. Vol. I, partea 1, București, 1904.

Clipa, Neculai, *Istoria economiei și gândirii economice românești*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1992.

Morarașu, Maricel, Gh. *Istoria economiei și gândirii economice românești*, Iași, Editura „Chemarea”, 1994.

Mureșan, Maria, *Istoria economiei. Epoca modernă și contemporană*, București, Editura Economică, 1995.

Olaru, Corneliu, *Istoria economiei*, București, Editura Newa T.E.D., 2001.

Oprîțescu, Mihail, *Istoria economiei și administrației publice în România*, București, Editura ASE, 2004.

Leon, George N., *Istoria economiei publice la români*, București, 1924.

C. DREPT

Berechet, Ștefan, *Istoria vechiului drept românesc, vol. I: Izvoarele*, Iași, 1933.

Condica tratatelor și a altor legăminte ale României 1354-1937. Întocmită sub auspiciile Ministerului Afacerilor Străine de F. C. Nano, ministru plenipotentiar, fost șef al Diviziunii tratatelor, I, București, 1938.

Ungureanu, Gheorghe, *Justiția în Moldova (1741-1832)*, Iași, 1934.

5. MONOGRAFII

Giurescu, Constantin C., *Principatele Române la începutul secolului al XIX-lea. Constatări istorice, geografice, economice și statistice pe temeiul hărții ruse din 1835*, București, Editura Științifică, 1957.

Idem, *Transilvania în istoria poporului român*, București, Editura Științifică, 1967.

Istoria orașului Roman (1392-1992) (coord. gen. Vasile Ursachi, coord. Gheorghe David, Constantin Botez), Bacău, 1992, 418 p.

Istoria României. Transilvania. I, Cluj-Napoca, Editura „George Barițiu”, 1997.

6. ALTE LUCRĂRI

Alexandru, Andrei, *Medicii români și străini din Moldova și Muntenia între 1800-1860*, Cluj-Napoca, 1927.

Angheliescu, Nicolae I., *Negustorii de odinioară*, București, 1931.

Balog, Iosif Marian, *Dilemele modernizării. Economie și societate în Transilvania. 1850-1875*, Cluj-Napoca, Editura International Book Access, 2007.

Barbu, Daniel, *Scrisoare pe nisip. Timpul și privirea în civilizația românească a secolului al XVIII-lea*, București, Editura Antet, 1996.

Băican, Vasile, *Geografia Moldovei reflectată în documentele catagrafice din secolul al XVIII-lea*, București, Editura Academiei, 1996.

Bârleanu, Ion-Horia, *Emigrări ardelenesti la est de Carpați. Consecințe lingvistice*, Iași, Editura Sedcom Libris, 1998.

Bérenger, Jean, *Léopold Ier (1640-1705): fondateur de la puissance autrichienne*, Paris, PUF, 2004.

Bezviconi, Gheorghe, *Contribuții la istoria relațiilor româno-ruse*, București, Editura Academiei, 1962.

- Blaga, Lucian, *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea*, București, Editura Științifică, 1966.
- Boicu, Leonid, *Principatele române în raporturile politice internaționale (secolul al XVIII-lea)*, Iași, Editura Junimea, 1986.
- Brezoianu, Ioan, *Vechile instituții ale României (1327-1866)*, București, 1882.
- Bunea, Augustin, *Episcopii Petru Paul Aron și Dionisiu Novacovici sau Istoria românilor transilvăneni de la 1751 până la 1764*, Blaj, 1902.
- Burac, Constantin, *Ținuturile Țării Moldovei până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, București, Editura Academica, 2002.
- Buta, Mircea Gelu; Onofrei, Adrian, *Petiții din granița năsăudeană în a doua jumătate a secolului al XIX-lea: contribuții documentare*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2012.
- Caproșu, Ioan, *O istorie a Moldovei prin relațiile de credit până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1989.
- Căprăroiu, Denis, *Orașul medieval în spațiul românesc extracarpatic (sec. X-XIV). O încercare de tipologizare a procesului genezei urbane*, Târgoviște, Editura Cetatea de Scaun, 2012.
- Câlția, Simion, *Așezări urbane sau rurale? Orașele din Țările Române de la sfârșitul secolului al 17-lea la începutul secolului al 19-lea*, București, Editura Universității din București, 2011.
- Cernovodeanu, Paul, *Societatea feudală românească văzută de călătorii străini: secolele XV-XVIII*, București, Editura Academiei, 1973.
- Cernovodeanu, Paul; Binder, Paul, *Cavalerii apocalipsului. Calamitățile naturale din trecutul României (până la 1800)*, București, Editura Silex, 1993.
- Chaunu, André, *Civilizația Europei în Secolul Luminilor*. Traducere și cuvânt înainte de Irina Mavrodin. 1, 2, București, Editura Meridiane, 1986.
- Chiș, Florin Ioan, *Epidemiile și eradicarea lor în Nord-Vestul României (secolele XVIII-XIX)*, Cluj-Napoca, Editura Mega, 2012.
- Ciachir, Nicolae; Bercan, Gheorghe, *Diplomația europeană în epoca modernă*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1984.
- Ciocan, I. N., *Monografia creștinilor catolici din județul Roman*, 1924.
- Civilizația urbană din spațiul românesc în secolele XVI-XVIII. Studii și documente* (ed. Laurențiu Rădvan), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006.

- Cocean, Pompei, *Țările, regiuni geografice și spații mentale*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2011.
- Cocîrlă, Pavel, *Târgurile sau orașele Moldovei în epoca feudală, sec. XV-XVIII*, Chișinău, Editura Universitas, 1991.
- Condurachi, I. D., *Cîteva consecințe asupra condiției juridice a străinilor în Moldova și Țara Românească pînă la Regulamentul Organic*, București, 1918.
- Conea, Ion, *Geografie și istorie românească*, București, Editura Dacia Traiană, [s.a.].
- Constantinescu, Ioana, *Arendășia în agricultura Țării Românești și a Moldovei pînă la Regulamentul Organic*, București, Editura Academiei, 1985.
- Constantinescu-Mircești, C., *Păstoritul transhumant și implicațiile lui în Transilvania și Țara Românească în secolele XVIII-XIX*, București, Editura Academiei, 1976.
- Cosma, Ela, *Reprezentanțele consulare austriece în Moldova, Muntenia și Serbia: 1827-1848*, Cluj-Napoca, Editura Argonaut; Gatineau, Editura Symphologic Publishing, 2012.
- Eadem, *Agențiile consulare habsburgice și revoluțiile pașoptiste din Moldova, Muntenia și Serbia*, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, Gatineau, Symphologic Publishing, 2013.
- Costăchel, Valeria; Panaitescu, Petre P.; Cazacu, A., *Viața feudală în Țara Românească și Moldova (secolele XIV-XVII)*, București, Editura Științifică, 1957.
- Coșa, Anton, *Catolicii din Moldova în izvoarele Sfântului Scaun (secolele XVII-XVIII)*, Iași, Editura Sapientia, 2007.
- Cox, Peter R., *Demography*, Cambridge University Press, 1976.
- Daicoviciu, Constantin; Pascu, Ștefan; Cheresteșiu, Victor; Imreh, Ștefan; Neamțu, Alexandru; Morariu, Tiberiu, *Din istoria Transilvaniei*, vol. I, București, Editura Academiei, 1963.
- Dezvoltarea economiei Moldovei între anii 1848 și 1864* (ed. V. Popovici), București, Editura Academiei, 1963.
- Din, Petre, *Studii de istorie modernă a României. Mentalități colective și imaginar social*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2003.
- Idem, *Românii transilvăneni și monarhia habsburgică în secolele XVIII-XIX. Istorie și imaginar*, Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2009.
- Dumea, Emil, *Catolicismul în Moldova secolului al XVIII-lea*, Iași, Editura Sapientia, 2003.
- Idem, *Istoria Bisericii Catolice din Moldova*, Iași, Editura Sapientia, 2006.

- Erbiceanu, Constantin, *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a Catedralei Mitropolitane din Iași*, București, 1888.
- Faiter, Ion, *Trecător prin târguri și iarmaroace*, București, Editura Sport-Turism, 1982.
- Felix, I., *Istoria igienei în România în secolul al XIX-lea și starea ei la începutul secolului al XX-lea*, partea I, București, 1901.
- Filitti, I. C., *Domniile române sub Regulamentul Organic 1834-1848*, București, 1915.
- Idem, *Clasele sociale în trecutul românesc*, București, 1925.
- Idem, *Principatele române de la 1828 la 1834. Ocupația rusească și Regulamentul Organic*, București, 1934.
- Idem, *Despre vechea organizare administrativă a principatelor române*, București, 1935.
- Idem, *Documente din Regulamentul Organic*, București, 1935.
- Furnică, Dumitru, *Din istoria comerțului la români. Mai ales băcănia. Publicațiune de documente inedite 1593-1855*, București, 1908.
- Gagliardo, John G., *Reich and Nation. The Holy Roman Empire as Idea and Reality, 1763–1806*, Bloomington, Indiana University Press, 1980.
- Idem, *Germany under the Old Regime, 1600-1790*, London, Routledge, 2014.
- Giurescu, Constantin C., *Istoria pădurii românești din cele mai vechi timpuri și până astăzi*, București, Editura Ceres, 1976.
- Idem, *Satul în Moldova medievală. Instituțiile*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
- Göllner, Carol, *Regimentele grănicerești din Transilvania. 1764-1851*, București, Editura Militară, 1973.
- Gonța, Alexandru I., *Legăturile economice dintre Moldova și Transilvania în secolele XIII-XVII*, Ediție, prefață, bibliografie și indice de I. Caproșu, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1989.
- Grigoraș, Nicolae, *Instituții feudale din Moldova*, vol. I, *Organizarea de stat până la mijlocul sec. XVIII*, București, Editura Academiei, 1971.
- Idem, *Imunitățile și privilegiile fiscale în Moldova (de la întemeierea statului și până la mijlocul secolului al XVIII-lea)*, București, Editura Academiei, 1974.
- Idem, *Negoțul și meseriile în Evul Mediu, în Istoria orașului Roman (1392-1992)* (coord. gen. Vasile Ursachi; coord. Gheorghe David, Constantin Botez), Bacău, 1992, p. 90-103.

- Hașdeu, Bogdan Petriceicu, *Istoria toleranței religioase în România*, București, Editura Saeculum, 1992.
- Heppner, Harald, *Austria și Principatele Dunărene (1774-1812). O contribuție la politica Sud-Est Europeană a Habsburgilor*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000.
- Hinescu, A.; Burja, V.; Brincu, S., *Istoria gândirii economice*, Alba Iulia, Editura „Star-Soft”, 1998.
- Holban, T., *Contribuție la istoria comerțului românesc în sec. XVIII*, București, 1942.
- Iavorschi, Ioan, *Colonizarea în România*, Iași, 1937.
- Imreh, Șt, *Despre începuturile industriei capitaliste din Transilvania în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, București, Editura Academiei, 1955.
- Ionașcu, Ion; Bărbulescu, Petre, Gheorghe Gheorghe, *Tratatetele internaționale ale României 1354-1920: Texte rezumate, adnotări, bibliografie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1975.
- Iorga, Nicolae, *Mărunțișuri istorice culese în Ungaria*, Budapesta, 1904.
- Idem, *Istoria românilor în chipuri și icoane*, București, 1905.
- Idem, *Negoțul și meșteșugurile în trecutul românesc*, București, 1906.
- Idem, *Istoria industriilor la români*, București, 1927.
- Idem, *Istoria românilor prin călători*, III, București, 1929.
- Idem, *Istoria comerțului românesc. Epoca mai nouă*, București, 1937.
- Idem, *Scurtă privire a obiceiului neamului românesc*, Iași, 1939.
- Idem, *Istoria românilor din Ardeal și Ungaria*, București, Editura Științifică, 1989.
- Istrati, Corneliu, *Sătenii și stăpânii în munții Moldovei: la răscruce de veacuri*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2013.
- Jinga, Victor, *Probleme fundamentale ale Transilvaniei*, Brașov, Editura Muzeului Județean de Istorie Brașov, 1995.
- Kutschera, Rolf, *Guvernatorii Transilvaniei (1691-1774)*, Cluj-Sibiu, 1943.
- Lazăr, Mihai, *Realități fiscale din Țara Moldovei. Dări de cotitate în sfera economiei păstorești (secolul al XV-lea – mijlocul secolului al XVIII-lea)*, Iași, Editura Junimea, 2000.
- Lăcătușu, Ioan, *Structuri etnice și confesionale în județele Covasna și Harghita*, Târgu Mureș, Editura Universității „Petru Maior”, 2008.

- Leb, Ioan Vasile (coord.), *Toleranță și conviețuire în Transilvania secolelor XVII-XIX*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2001.
- Lemny, Ștefan, *Sensibilitate și istorie în secolul XVIII românesc*, București, Editura Meridiane, 1990.
- Livadă-Cadeschi, Ligia, *De la milă la filantropie. Instituții de asistare a săracilor din Țara Românească și Moldova în secolul al XVIII-lea*, București, Editura Nemira, 2001.
- Livi Bacci, Massimo, *Populația în istoria Europei* (trad. Alina Vamanu), ed. a 2-a, Iași, Editura Polirom, 2003.
- Lupaș, Ioan, *Istoria bisericească a românilor ardeleni*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1995.
- Marcilio, Maria Luiza, *Démographie historique*, Paris, PUF, 1979.
- Matei, Mircea D., *Geneza și evoluție urbană în Moldova și Țara Românească*, Iași, Editura Helios, 1997.
- Mazilu, Dan Horia, *Lege și fărădelege în lumea românească veche*, Iași, Editura Polirom, 2006.
- Mărieș, Stela, *Supușii străini din Moldova în perioada 1781-1862*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1985.
- Mărtinaș, Dumitru, *Originea ceangăilor din Moldova*, București, Editura Symbol, 1997.
- Mârzescu, George, *Condițiunea juridică a streinilor în România*, București, 1897.
- Metes, Ștefan, *Relațiile comerciale ale Țării Românești cu Ardealul până în veacul al XVIII-lea*, Sighișoara, 1920.
- Idem, *Păstori ardeleni în Principatele Române*, Arad, 1925.
- Idem, *Relațiile bisericii românești ortodoxe din Ardeal cu Principatele Române în secolul al XVIII-lea*, Sibiu, 1928.
- Idem, *Emigrări românești din Transilvania în sec. XIII-XX*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977.
- Miftode, Vasile, *Migrațiile și dezvoltarea urbană*, Iași, Editura Junimea, 1978.
- Mihăilescu, Vintilă, *Românii din Transilvania*, Sibiu, Editura Dacia Traiană, 1943.
- Mihordea, V., *Relațiile agrare din secolul al XVIII-lea în Moldova*, București, Editura Academiei, 1968.
- Mitu, Melinda; Mitu, Sorin, *Ungurii despre români. Nașterea unei imagini etnice*, Iași, Editura Polirom, 2014.

- Mitu, Sorin, *Geneza identității naționale la românii ardeleni*, București, Editura Humanitas, 1997.
- Moașa Nazare, Ruxandra, *Sub semnul lui Hermes și al lui Pallas: educație și societate la negustorii ortodocși din Brașov și Sibiu la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea*, București, Editura Academiei Române, 2010.
- Moldova și economia de schimb europeană* (ed. Viorel M. Butnariu), Biblioteca Fundației Academice „A. D. Xenopol” VIII, Iași, Editura Panfilus, 2002.
- Morariu, Tiberiu, *Emigrări maramureșene în Transilvania*, Sibiu, 1944.
- Motogna, Victor, *Relațiunile dintre Moldova și Ardeal în veacul al XVI-lea*, Dej, 1928,
- Muntele, Ionel, *Populația Moldovei în ultimele două secole*, Iași, Editura Corson, 1998.
- Mureșan, Florin Valeriu, *Satul românesc din nord-estul Transilvaniei la mijlocul secolului al XVIII-lea*, Cluj-Napoca, Editura Institutului Cultural Român, 2005.
- Mureșianu, Mircea, *Districtul grăniceresc năsăudean. Studiu de geografie istorică*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000.
- Murgescu, Costin, *Drumurile unității românești*, București, Editura Enciclopedică, 1996.
- Idem, *Mersul ideilor economice la români*, vol. I: *Epoca modernă*, București, Editura Enciclopedică, 1994.
- Mușat, Mariana, *Populația orașelor și târgurilor moldovenești de la jumătatea secolului al XVII-lea la jumătatea secolului al XVIII-lea*, Bacău, Editura Vasile Pârgan, 2004.
- Negoescu, Cristu, *Ardealul nostru – Transilvania, Banatul, Crișana, Maramureșul din punct de vedere geografic, economic, administrativ și mai ales financiar*, București, 1919.
- Negruți, Ecaterina, *Structura demografică a orașelor și târgurilor din Moldova (1800-1859)*, Iași, Editura Fundația Academică „A. D. Xenopol”, 1997.
- Neguț, Silviu, *Geografia umană*, București, Editura Academiei, 2011.
- Nicoară, Toader, *Transilvania la începuturile timpurilor moderne (1680-1800). Societate rurală și mentalități colective*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 1997.
- Idem, *Sentimentul de insecuritate în societatea românească la începuturile timpurilor moderne (1600-1830)*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană, 2002.
- Nicolau, Vasile C., *Contribuțiuni la studiul organizării administrative a satelor din Moldova*, Bârlad, 1910.
- Idem, *Priviri asupra vechei organizări administrative a Moldovei*, Bârlad, 1910.

- Nimigeanu, Vasile, *România. Geografie umană*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1996.
- Nistor, Ion I., *Drumurile noastre în ultima sută de ani*, București, 1929.
- Nouzille, Jean, *La Transilvanie. Terre de contacts et de conflits*, Strasbourg, Editura Revue d'Europe Central, 1993.
- Olteanu, Ștefan; Șerban, Constantin, *Meșteșugurile din Țara Românească și Moldova în Evul Mediu*, București, Editura Academiei, 1969.
- Oțetea, Andrei, *Pătrunderea comerțului românesc în circuitul internațional (în perioada de trecere de la feudalism la capitalism)*, București, Editura Academiei, 1977.
- Panu, Gheorghe, *Cercetări asupra stărei țăranilor în veacurile trecute*, I-II, București, 1910.
- Papacostea, Șerban, *La grande charte de Constantin Mavrocordat (1741) et les réformes en Valachie et en Moldovie*, în *Symposium, L'époque phanariote*, Thessalonice, 1974, p. 365-376.
- Pascu, Ștefan; Larose, Andre; Johansson, Egil, *Izvoare de demografie istorică. Populație și societate. Lucrările colocviului internațional de demografie istorică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980.
- Pațac, Filip, *Istoria comerțului și turismului*, Timișoara, Editura Eurostampa, 2008.
- Pavlescu, Eugen, *Economia breslelor în Moldova*, București, 1939.
- Pădurean, Corneliu, *Confesiune și căsătorie în spațiul românesc (sec. XVII-XXI). Studii de demografie istorică*, Arad, Editura Universității „Aurel Vlaicu”, 2006.
- Pădurean, Corneliu; Bolovan, Ioan; Solcan, Șarolta, *Studii de demografie istorică (secolele XVII-XXI)*, Arad, Editura Gutenberg Univers, 2010.
- Pecican, Ovidiu, *Realități imaginate și ficțiuni adevărate în evul mediu românesc. Studii despre imaginarul medieval*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2002.
- Pescaru, Alexandru, *Elemente de demografie*, București, Editura Științifică, 1968.
- Platon, Alexandru-Florin, *Geneza burgheziei în Principatele Române. A doua jumătate a secolului al XVIII-lea - prima jumătate a secolului al XIX-lea. Preliminariile unei istorii*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 1997.
- Platon, Gheorghe, *Domeniul feudal din Moldova în preajma revoluției de la 1848*, Iași, Editura Junimea, 1973.
- Poncea, Traian-Valentin, *Geneza orașului medieval românesc extra Carpatic*, București, Editura Biblioteca Bucureștilor, 1999.

- Popa, Petre, *Istoria economiei naționale a României*, Pitești, Editura Universității din Pitești, 1999.
- Popescu-Spineni, Marin, *România în izvoarele geografice și cartografice. Din antichitate până în pragul veacului nostru*, București, Editura Științifică, 1978.
- Porcescu, Scarlat, *Episcopia Romanului*, Roman, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1984.
- Potra, George, *Istoricul hanurilor bucureștene*, București, Editura Științifică, 1985.
- Prodan, David, *Teoria imigrației românilor din Principatele Române în Transilvania în veacul al XVIII-lea. Studiu critic*, Sibiu, Cartea Românească din Cluj, 1944.
- Idem, *Problema iobăgiei în Transilvaia. 1700-1848*, București, 1989.
- Pușcariu, Sextil, *Brașovul de altădată*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1977
- Rădvan, Laurențiu, *At Europe's Borders. Medieval Towns in the Romanian Principalities*, Leiden, Boston, Editura Brill, 2010.
- Idem, *Orașele din Țările Române în Evul Mediu (sfârșitul sec. al XIII-lea – începutul sec. al XVI-lea)*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2011.
- Rămneanțu, Petru, *Problema iradierii românilor din Transilvania în Principatele Române*, Tiparul Cartea Românească, Cluj, 1946.
- Roman, Louis; Vergatti, Radu Ștefan, *Studii de demografie istorică românească*, București, Editura Enciclopedică, 2002.
- Rosetti, Radu, *Pământul, sătenii și stăpânii în Moldova (de la origini până la 1834)*, București, 1907.
- Idem, *Acțiunea politicii rusești în țările române povestită de oficiale franceze*, ediția a II-a, București, Tip. de Arte Grafice „George Ionescu”, 1914.
- Samaritan, Pompei Gheorghe, *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol. I: 1382-1775, Călărași, 1935.
- Idem, *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol. III: *Asistența publică în trecutul românesc până în 1834*, București, 1938.
- Schaser, Angelika, *Reformele iosefine și urmările lor în viața socială*, Sibiu, Editura Hora, 2000.
- Siemann, Wolfram, *Gesellschaft im Aufbruch. Deutschland 1849–1871*, Francfort-sur-le-Main, Suhrkamp, 1990.
- Siupiur, Elena, *Emigrația: condiție umană și politică în Sud-Estul european*, București, Editura Academiei, 2009.

- Socor, Emanuel, *Despre populație*, Iași, Librăria Socec, 1913.
- Solcan, Șarolta, *Pribegia în Țările Române în secolele XVI-XVII*, București, Editura Universității din București, 2014.
- Stan, Apostol, *Agricultura românească în faza finală a clăcășiei 1831-1864*, București, Editura Academiei, 1994.
- Idem, *Independența României. Detașarea de piața otomană și ratașarea de Europa (1774-1875)*, București, Editura Albatros, 1998.
- Stoicescu, Nicolae, *Cum măsurau strămoșii. Metrologia medievală pe teritoriul României*, București, Editura Științifică, 1971.
- Idem, *Unitatea românilor în Evul Mediu*, București, Editura Academiei, 1983.
- Stoide, A. Constantin; Caproșu, Ioan, *Relațiile economice ale Brașovului cu Moldova de la începutul secolului al XVIII-lea până la 1850*, Chișinău, Editura Universitas, 1992.
- Sturdza-Șcheeanu, D. C., *Acte și legiuiri privitoare la chestia țărănească*, seria I: *De la Vasile Lupu până la 1866*, vol. I, București, 1907.
- Idem, *Acte și legiuiri privitoare la chestia țărănească*, seria I: *De la Vasile Lupu până la 1866*, vol. IV: *Broșuri și extrase românești și străine*, București, 1907.
- Suțu, N., *Opere economice*, București, Editura Științifică, 1957.
- Șotropa, Valeriu, *Districtul grăniceresc năsăudean și locul său în lupta pentru progres social și libertate națională a românilor din Transilvania*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1975.
- Idem, *Proiectele de constituție, programe de reforme și petiții de drepturi din Țările Române în secolul al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea*, București, Editura Academiei, 1976.
- Ștefănescu, Barbu, *Lumea rurală transilvăneană confruntată cu „puseul demografic” al secolului al XVIII-lea. Opțiuni economice și alimentare, în Populația României. Trecut, prezent, viitor* (ed. Traian Rotariu, Sorina Paula Bolovan, Ioan Bolovan), Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2006, p. 61-67.
- Ștefănescu, Melchisedec, *Cronica Romanului și a Episcopiei de Romanu, partea a doua: De la anu 1714 până în zilele noastre* (ediție îngrijită, studiu introductiv, transliterare, note și comentarii, prof. univ. dr. Tudor Ghiddeanu), Roman, Editura Mușatinia, 2008.
- Ștefănescu, Ștefan, *Demografia, dimensiune a istoriei*, Timișoara, Editura Facla, 1974.

- Idem, *Istoria românilor în secolul al XVIII-lea, între tradiție și modernitate*, București, Editura Universității din București, 1999.
- Teodor, Pompiliu, *Enlightenment, confession, nation. Transylvania in the XVIII-th century*, Cluj-Napoca, Editura Argonaut, 2006.
- Teodorescu, Gheorghe C., *Mărturii geografice despre țările noastre de la Herodot până la Dimitrie Cantemir*, Buzău, 1942.
- Tofan, Constantin, *Evoluția sistemului vamal moldovenesc din secolul al XIV-lea până la începutul secolului al XIX-lea*, Bacău, Editura Rovimed Publishers, 2014.
- Trebici, Vladimir, *Demografia*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.
- Idem, *Ce este demografia?*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982.
- Idem; Ghinoiu, Ioan, *Demografie și etnografie*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.
- Țarcă, Mihai, *Demografie: informație, metode, analiză, prognoză*, București, Editura Economică, 1997.
- Idem; Țarcă, Viorel; Țarcă, Mihaela, *Elemente de demografie*, Iași, Editura Junimea, 2006.
- Țurcanu, Geanina, *Modern și anacronic în societatea românească în viziunea călătorilor străini (sfârșitul sec. al XVIII-lea – prima jumătate a sec. Al XIX-lea). Lucrare metodico-științifică*, Galați, Editura Olimpias, 2012.
- Ungureanu, Alexandru; Muntele, Ionel, *Geografia populației*, Iași, Editura Sedcom Libris, 2006.
- Unitate și continuitate în istoria poporului român* (coord. Dumitru Berciu), București, Editura Academiei, 1968
- Văcaru, Silviu, *Supușii austrieci în principatul Moldovei: 1833-1835*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014.
- Vlad, Matei D., *Colonizarea rurală în Țara Românească și Moldova (secolele XV-XVIII)*, București, Editura Academiei, 1973.
- Vlădescu, I., *Despre dări sau impozite*, vol I: *Birul*, București, 1926.
- Vuia, Romulus, *Tipuri de păstorit la români (sec. XIX- începutul sec. XX)*, București, Editura Academiei, 1964.
- Wallerstein, Immanuel, *Sistemul mondial modern. Mercantilism și consolidarea economiei mondiale europene, 1600-1750*, IV (trad. Dorel Abraham, Ilie Bădescu și Marcel Ghibernea), București, Editura Meridiane, 1993.

Zaharia, Dumitru, *Statistici ale populației catolice din Moldova 1694-1697*, Bacău, Editura Studion, 1999.

Zane, G., *Economia de schimb în Principatele Române*, București, 1930.

Idem, *Impreviziunea. Câteva cercetări asupra dezvoltării economice și juridice a țărilor române la începutul sec. XIX*, Iași, 1925.